

ÅRSREGNSKAPET FOR REGNSKAPSÅRET 2023 - GENERELL INFORMASJON

Enheten

Organisasjonsnummer: 979 988 184
Organisasjonsform: Pensjonskasse
Foretaksnavn: SKIEN PENSJONSKASSE
Forretningsadresse: Kongens gate 31
3717 SKIEN

Regnskapsår

Årsregnskapets periode: 01.01.2023 - 31.12.2023

Konsern

Morselskap i konsern: Nei

Regnskapsregler

Regler for små foretak benyttet: Nei
Benyttet ved utarbeidelsen av årsregnskapet til selskapet: Regnskapslovens alminnelige regler

Årsregnskapet fastsatt av kompetent organ

Bekreftet av representant for selskapet: Jan Terje Olsen
Dato for fastsettelse av årsregnskapet: 18.03.2024

Grunnlag for avgivelse

År 2023: Årsregnskapet er elektronisk innlevert
År 2022: Tall er hentet fra elektronisk innlevert årsregnskap fra 2023

Det er ikke krav til at årsregnskapet m.v. som sendes til Regnskapsregisteret er undertegnet. Kontrollen på at dette er utført ligger hos revisor/enhetens øverste organ. Sikkerheten ivaretas ved at innsender har rolle/rettighet for innsending av årsregnskapet via Altinn, og ved at det bekreftes at årsregnskapet er fastsatt av kompetent organ.

Brønnøysundregistrene, 06.04.2025

Resultatregnskap

Beløp i: NOK	Note	2023	2022
RESULTATREGNSKAP - TEKNISK REGNSKAP			
Premieinntekter			
Forfalte premier, brutto	2,3	477 821 302	303 947 184
Avgitte gjenforsikringspremier		-150 673	-58 815
Sum premieinntekter for egen regning		477 670 629	303 888 369
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
Renteinntekt og utbytte m.v. på finansielle eiendeler		62 392 503	110 083 102
Netto driftsinntekt fra eiendom	14,15	1 379 161	1 306 044
Verdiendringer på investeringer	5,6,7,8 ,9	189 328 651	-701 136 830
Realisert gevinst og tap på investeringer	21	124 934 237	170 985 585
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		378 034 552	-418 762 099
Netto inntekter fra investeringer i investeringsporteføljen			
Sum netto inntekter fra investeringer i investeringsporteføljen		0	0
Pensjoner m.v.			
Brutto utbetalte pensjoner	4	-145 072 194	-133 560 784
Utbetalte pensjoner m.v.		-145 072 194	-133 560 784
Sum pensjoner m.v.		-145 072 194	-133 560 784
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktfastsatte forpliktelse			
Endring i premiereserve m.v, brutto.	17	-402 038 262	-213 530 444
Endring i premiereserve m.v.		-402 038 262	-213 530 444
Endring i bufferfond	16	-263 476 922	506 270 128
Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner m.v.	20	-3 616 429	-5 860 358
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelsene - kontraktfastsatte forpliktelse		-669 131 613	286 879 326
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - særskilt investeringsportefølje			
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - særskilt investeringsportefølje		0	0

Resultatregnskap

Beløp i: NOK	Note	2023	2022
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktfastsatte forpliktelser			
Overskudd på avkastningsresultatet	20,26	-20 000 000	0
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	20,26	4 474 748	-18 191 444
Sum midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktfastsatte forpliktelser		-15 525 252	-18 191 444
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Forvaltningskostnader	12	-1 368 869	-2 346 357
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	12,15	-16 211 243	-16 421 921
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		-17 580 112	-18 768 278
Resultat av teknisk regnskap		8 396 010	1 485 090
RESULTATREGNSKAP - IKKE-TEKNISK REGNSKAP			
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
Renteinntekt og utbytte m.v. på finansielle eiendeler		5 466 714	9 646 570
Netto driftsinntekt fra eiendom	14,15	120 839	114 449
Verdiendringer på investeringer	6,7,8,9 ,14	16 588 622	-61 440 542
Realisert gevinst og tap på investeringer	21	10 946 504	14 983 448
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		33 122 679	-36 696 075
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
Forvaltningskostnader	12	-119 938	-205 611
Andre kostnader	12,13, 15	-1 445 941	-1 454 255
Resultat av ikke-teknisk regnskap		31 556 800	-38 355 941
Resultat før skattekostnader		39 952 810	-36 870 851
Skattekostnader		-276 743	-24 190
Resultat før andre inntekter og kostnader		39 676 067	-36 895 041
TOTALRESULTAT		39 676 067	-36 895 041

Balanse

Beløp i: NOK	Note	2023	2022
BALANSE - EIENDELER			
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
Immaterielle eiendeler			
Andre immaterielle eiendeler	13	88 625	88 625
Sum immaterielle eiendeler		88 625	88 625
Investeringseiendommer	14	2 323 262	2 578 908
Bygninger og andre faste eiendommer		2 323 262	2 578 908
Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		0	0
Investeringer som holdes til forfall	5,29	48 847 033	
Utlån og fordringer	5,15,2 3	12 909 638	15 657 280
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		61 756 671	15 657 280
Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	6,7,10	237 474 120	222 492 186
Rentebærende verdipapirer	9,10	160 749 973	185 964 026
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		398 224 093	408 456 212
Sum investeringer		462 304 026	426 692 400
Fordringer			
Fordringer knyttet til premieinntekter	25	869 700	912 805
Andre fordringer	25	450 974	1 073 360
Sum fordringer		1 320 674	1 986 165
Andre eiendeler			
Anlegg og utstyr	13	296 560	174 851
Kasse, bank		22 328 801	11 114 339
Sum andre eiendeler		22 625 361	11 289 190
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		486 338 686	440 056 380
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE			
Investeringer i kollektivporteføljen			
Investeringseiendommer	14	26 146 738	28 519 092
Bygninger og andre faste eiendommer		26 146 738	28 519 092
Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		0	0
Investeringer som holdes til forfall	5,29	557 499 174	

Balanse

Beløp i: NOK	Note	2023	2022
Utlån og fordringer	5,15,2 3	137 530 322	173 147 469
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		695 029 496	173 147 469
Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	6,7,10	2 672 610 349	2 460 450 352
Rentebærende verdipapirer		1 809 132 044	2 056 500 321
Utlån og fordringer	25	14 863 295	21 964 184
Andre finansielle eiendeler	8,10	251 295 530	114 869 430
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		4 747 901 218	4 653 784 287
Sum investeringer i kollektivporteføljen		5 469 077 452	4 855 450 848
Investeringer i investeringsvalgporteføljen			
Bygninger og andre faste eiendommer		0	0
Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		0	0
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		0	0
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		0	0
Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen		0	0
Sum eiendeler i kundeporteføljen		5 469 077 452	4 855 450 848
SUM EIENDELER		5 955 416 138	5 295 507 228

BALANSE - EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER

Innskutt egenkapital			
Innskutt egenkapital	19	226 000 000	214 000 000
Opptjent egenkapital			
Risikoutjevningfond	19	30 271 341	28 114 927
Annen opptjent egenkapital	19	251 055 142	213 556 740
Sum opptjent egenkapital		281 326 483	241 671 667
Sum egenkapital		507 326 483	455 671 667
Ansvarlig lånekapital m.v.			
Sum ansvarlig lånekapital m.v.		0	0

Balanse

Beløp i: NOK	Note	2023	2022
Forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelser			
Premiereserve m.v.	17,18	4 149 449 165	3 751 885 650
Tilleggsavsetninger	16		
Kursreguleringsfond	16		
Bufferfond	16	1 095 176 573	831 699 651
Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner m.v.	20	194 159 122	243 750 620
Sum forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelser		5 438 784 860	4 827 335 921
Forsikringsforpliktelse - særskilt investeringsportefølje			
Sum forsikringsforpliktelse - særskilt investeringsportefølje		0	0
Avsetninger for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser o.l.	28	2 029 785	2 128 349
Forpliktelser ved skatt		0	0
Sum avsetninger for forpliktelser		2 029 785	2 128 349
Forpliktelser			
Finansielle derivater	8	0	705 142
Andre forpliktelser	24	7 275 011	9 666 149
Sum forpliktelser		7 275 011	10 371 291
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		5 955 416 139	5 295 507 228

Årsrapport 2023

Nøkkeltall

Avkastning	2023	2022	2021	2020	2019
Avkastning	7,67 %	-8,19 %	7,96 %	7,23 %	10,90 %
Bokført avkastning *	-	-	4,25 %	1,76 %	3,29 %

* Finanstilsynet har kommet med oppdatert veiledning i forhold til nøkkeltall. Bokført avkastning utgår pga innføring av bufferfond fra 1. januar 2022

Våre medlemmer	2023	2022	2021	2020	2019
Medlemmer	4613	4 513	4 336	4 219	4 159
Pensjonister	3476	3 307	3 190	3 044	2 871
Oppsatte *	9731	9 258	9 088	8 626	8 294

* tidligere ansatte

Resultat (i tusen)	2023	2022	2021	2020
Administrasjonsresultat	2 407	364	1 403	500
Risikoresultat	-4 475	18 191	8 492	-4 007
Avkastningsresultat	283 478	-506 271	68 820	-13 378

Nøkkeltall (i 1.000 kr.)	2023	2022	2021	2020	2019
Finansresultat	411 136	-455 458	415 600	342 585	454 819
Egenkapital	507 326	455 672	480 567	401 792	364 064
Premiereserve	4 149 449	3 751 886	3 538 355	3 263 056	3 400 475
Premiefond	194 159	243 751	314 723	319 432	54 993
Bufferfond	1 095 177	831 700			
Kursreguleringsfond*	-	-	1 119 869	905 901	651 940
Tilleggsavsetninger*	-	-	218 101	178 740	191 118
Risikoutjevningfond	30 271	28 115	30 546	29 326	32 787
Administrasjonsreserve	88 370	79 559	75 666	69 706	72 778
Arb.giverpremie	444 000	271 522	321 943	189 673	253 594
Medlemspremie	33 821	32 425	30 931	29 516	28 517
Pensjonsytelser	145 072	133 561	125 935	120 137	113 359

*Fra 1.1.2022 ble det innført et sammenslått og kundefordelt bufferfond for kommunale pensjonsordninger. Bufferfondet erstatter tidligere tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond.

Årsmelding

Pensjonskassens formål er å yte pensjoner til medlemmer og deres etterlatte i henhold til pensjonskassens vedtekter og gjeldende Hovedtariffavtale. Styrets strategi er å oppnå dette ved å forvalte innbetalte pensjonsmidler på en økonomisk god og bærekraftig måte og å redusere kommunens pensjonskostnader.

Oppsummering 2023

Etter en sterk start på 2023, der pessimismen fra 2022 ble ristet av, fikk markedene seg et sjokk når en rekke regionale amerikanske banker samt Credit Suisse i Europa, gikk under. Umiddelbare tiltak fra myndighetene hindret krisen fra å spre seg, og markedene hentet seg gradvis inn. Oppgangen i globale aksjer i lokal valuta var dog lenge ganske moderat, holdt tilbake av fortsatt høy inflasjon og aggressive sentralbanker. Sentralbankene hevet gjennom 2023 styringsrentene i sin kamp med å bekjempe inflasjonen. Den amerikanske sentralbanken økte renten 4 ganger med til sammen 1 prosentpoeng fra 4,5% til 5,5%. Norges Bank økte styringsrenten betydelig i 2023; med 1,75 prosentpoeng, fra 2,75% til 4,5%. Finansmarkedene avsluttet 2023 med optimisme, drevet av nye signaler fra særlig den amerikanske sentralbanken om at ikke bare er det trolig at rentetoppen er nådd, men at investorer kan kanskje vente rentekutt i 2024. Både globale aksjer og obligasjoner hadde en svært sterk avslutning på året.

Globale aksjer målt ved MSCI World i lokal valuta, steg med 24%. Det norske aksjemarkedet klarte seg godt under markedsfallet i 2022. Norske aksjer ga i 2022 tilnærmet nullavkastning. Til tross for en mer beskjeden oppgang på 10% for Oslo Børs i 2023 har norske aksjer gitt god avkastning for årene 2022 og 2023 samlet. Avtagende frykt for resesjon, fallende lange renter og sterke selskapsresultater bidro til et sterkt marked.

Inn i det nye året er det moderate forventninger til fortsatt positiv global vekst, og man antar at inflasjonen vil fortsette å dempe seg. Det er klare tegn på at inflasjonen har toppet ut, særlig i USA, men bildet er ikke like tydelig i Norge. En av hovedgrunnene til at vi er litt i utakt med resten av verden er den svake kronkursen som man frykter vil fortsette å gi sterke inflasjonsimpulser. Ved å holde renten oppe øker rentedifferansen til andre land, og man håper det skal styrke den norske kronen.

Skien pensjonskasse endte opp med en avkastning på 7,67% i 2023

Virksomheten

Skien pensjonskasse ble opprettet 30. mai 1938 av Skien kommune.

Skien pensjonskasse er en selvstendig juridisk enhet, underlagt lover og regler som gjelder for finans- og forsikringsbransjen. Pensjonskassens styre er øverste besluttsende organ. Pensjonskasser står under tilsyn av, og har konsesjon fra Finanstilsynet.

Målsettinger

Skien pensjonskasse skal utbetale rett pensjon til rett person til rett tid etter gjeldende regelverk. Samtidig har Skien pensjonskasse som overordnet mål å maksimere den langsiktige avkastningen på investert kapital, og å opprettholde en dyktig og kostnadseffektiv administrasjon. Skien pensjonskasse legger til grunn at god avkastning over tid er avhengig av en bærekraftig utvikling i økonomisk, miljømessig og samfunnmessig forstand.

Skien pensjonskasses målsetting er å være den foretrukne pensjonsleverandør for Skien kommune samt foretak tilknyttet kommunen. Skien pensjonskasse skal levere de avtalte pensjonsprodukter i samsvar med gjeldende rammebetingelser og bistå kommunen og virksomhetene i pensjonsfaglige spørsmål.

Det vil i praksis si å være tilgjengelig og servicere for å kunne tilby profesjonell veiledning og god informasjon til medlemmene og samtidig sikre at medlemmenes rettigheter blir ivaretatt i forhold til gjeldende regelverk.

Pensjonskassen driver sin virksomhet i nært og godt samarbeid med Skien kommune og dens etater.

Pensjonskassens styre og administrasjon

Skien pensjonskasse driver i prinsippet med 3 hovedaktiviteter; administrasjon, forsikring og kapitalforvaltning.

Skien pensjonskasse har egne vedtekter og styret er øverste organ. Styret består av 6 medlemmer, og skal bestå av 3 kvinner og 3 menn. Kommunedirektøren og pensjonistene har i tillegg hver sin observatør i styret. Styremedlemmene har personlige varamedlemmer. Styresammensetningen tilfredsstiller likestillingslovens krav om fordeling mellom kjønnene. Fire medlemmer er valgt av bystyret hvorav to er uavhengige, dvs. uten tilknytning til pensjonsordningen, og to er valgt av arbeidstakerorganisasjonene iht HTA.

Styrets funksjonstid er fra juli 2020 til april 2024. Styreleder og nestleder er valgt for 4 år. I valgår skal sittende styre ifølge pensjonskassens vedtekter § 3-1 være i funksjon til pensjonskassens årsregnskap er avlagt. Styret har arbeidsgiveransvaret for de ansatte i pensjonskassens administrasjon.

Pensjonskassens styre 2020-2024

Oppnevnt av Skien bystyre:

- Jan Terje Olsen (H, styreleder)
- Vibeke Hein Bæra (uavhengig, nestleder)
- Lene M. Aas Thorstensen (uavhengig, styremedlem)
- Jorunn Schmitz (AP, fast møtende varamedlem fra 4.4.2021))

Oppnevnt fra de ansattes organisasjoner i Skien kommune:

- Elisabeth Timland (Fagforbundet, Styremedlem)
- Erik Kvam (NITO, Styremedlem)

Observatører:

- Einfrid Halvorsen (pensjonistenes representant)
- Dag Sagafos (kommunedirektørens representant)

Det har i 2023 vært avholdt 10 styremøter. Revisor og internrevisor har deltatt på 1 styremøte, aktuar har deltatt på 3 styremøter, risikofunksjonen har deltatt på 2 styremøter i 2023.

Det er ikke tegnet forsikring for styremedlemmenes og daglig leders mulige ansvar overfor foretaket.

Pensjonskassens administrasjon har kontorer i Kverndalscenteret, Kongensgate 31, i 3. etasje, i Skien. Lokalene leies av Kontorbygg. Ved utløp av 2023 hadde pensjonskassen 6 fast ansatte i hele stillinger. Sykefraværet i pensjonskassen har i 2023 vært ubetydelig. Det har ikke vært yrkesskader eller arbeidsrelatert sykdom. Styret oppfatter arbeidsmiljøet i pensjonskassen som godt.

Pensjonskassens virksomhet er av en slik art at det ikke forurenser det ytre miljø.

Skien pensjonskasse er medlem av arbeidsgiverorganisasjonen Samfunnsbedriftene og Pensjonskasseforeningen. Pensjonskasseforeningen arrangerer kurs og seminarer, avgir høringsuttalelser og har utstrakt samarbeid med ulike departement, Finanstilsynet, NHO, LO, FNH og forsikringsbransjen. Pensjonskasseforeningen er medlem av Pensjonsforum og European Federation for Retirement Provisions (EFRP).

Trygderetten er ankeinstans for vedtak som vedrører pensjon og samordning.

Samfunnsansvar

Skien pensjonskasses samfunnsansvar er i første rekke å levere offentlig

tjenestepensjon til medlemmene på en kostnadseffektiv måte.

I forvaltningen av Skien pensjonskasses midler har styret valgt som minimumskrav at investeringene gjøres i tråd med allment aksepterte normer for god forretningsadferd, slik som FNs Global Compact. Prinsippene i Global Compact er basert på FNs verdenserklæring om menneskerettigheter, ILOs kjernekonvensjoner om grunnleggende prinsipper og rettigheter i arbeidslivet, Rio-prinsippene om miljø og utvikling, samt FN-konvensjonen mot korrupsjon.

Pensjonskassen anerkjenner arbeidet som gjøres av Statens pensjonsfond utland og vil derfor etterstrebe å utelukke selskaper i henhold til Statens pensjonsfond utland («Oljefondet») sin offisielle ekskluderingsliste.

Skien pensjonskasse skal ikke være investert i selskaper som selv eller gjennom enheter de kontrollerer produserer tobakk eller våpen som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper. Vi vil også ekskludere gruveselskaper og kraftprodusenter som har en betydelig andel inntekter fra termisk kull.

Pensjonskassen har en regelmessig vurdering og oppfølging av Skien pensjonskasses kapitalforvalteres kriterier på dette området. Selskapene skal ekskluderes fra investeringsuniverset ved brudd på fastlagte kriterier.

Samarbeidspartnere/tjenesteleveranser

Atenti AS er pensjonskassens regnskapsfører. Revisjonsselskapet BDO AS er pensjonskassens eksterne revisor. Revisjonsselskapet PwC AS er pensjonskassens internrevisor. Gabler pensjonstjenester leverer aktuarielle tjenester.

Grieg Investor AS er finansiell rådgiver. Grieg Investor AS er en uavhengig investerings-rådgiver.

Pensjonskassen har avtale med Gabler AS om programutvikling (Gabler Kompas) og brukerstøtte for ajourhold av medlemsbestand og pensjonsberegning. Saksrevisjon er gjennomført av Gabler halvårlig i 2023.

Pensjonskassens rådgivende lege er Sverre Blaasvær.

Finansvirksomheten

Marked 2023

2023 var et svært hendelsesrikt år i finansmarkedene, der utsiktene ved inngangen til året var negative både for økonomien og utviklingen i aksjemarkedene. Men den økonomiske veksten ble vesentlig bedre enn ventet og inflasjonen falt i de fleste store økonomier. Det var særlig den amerikanske økonomien som overrasket positivt, noe som naturlig nok også er viktig for samlet global vekst. I Norge ble den økonomiske veksten også litt bedre enn ventet. Viktige faktorer til at økonomien fortsatt går bedre enn ventet er forbrukernes bruk av sparepenger og finanspolitiske tiltak som "CHIPS and Science Act" og "Inflation Reduction Act" i USA, samt "European Union Recovery Fund" i EU. Kinas økonomi underpresterte, men uten at krisen i eiendomssektoren har forplantet seg og forårsaket en bredere finansiell krise.

Likevel er det noen tegn til at det økonomiske sentimentet roer seg. I Norge har etterspørselen etter nye lån vært lav. Den økonomiske aktiviteten, for eksempel målt ved Norges Banks Regionalt Nettverk, viser også en svakere økonomi på Østlandet og i bygg- og anleggsbransjen.

Sverige er i teknisk resesjon, og Tysklands arbeidsledighet har økt.

Aksjer

Aksjemarkedet overrasket kraftig på oppsiden i 2023. Globale aksjer var opp nesten 24% i lokal valuta. Oslo Børs steg omtrent 10%. Amerikanske aksjer, samt sektorene IT, kommunikasjon og syklisk konsum gikk best. Her finner vi de syv store selskapene Alphabet, Amazon, Apple, Meta, Microsoft, NVIDIA og Tesla, populært kalt Magnificent 7 (M7). Disse står nå for ca. 17% av verdens børser, og halvparten av avkastningen til den brede verdensindeksen i 2023. Det at noen få store selskaper gjorde det godt, mens de fleste aksjene gjorde det svakt, var en utfordring for aktive forvaltere. Også grønne aksjer og dermed bærekraftsfond, fikk et vanskelig år på grunn av renteoppgangen. Oslo Børs avsluttet året sterkt, hovedsakelig drevet av kommunikasjonssektoren og shippingindustrien.

Eiendom

2023 ble et utfordrende år for eiendomsmarkedet, med renteøkninger og verdinedgang. Etter et verdifall på omtrent 20% for mange brede, ubelånte norske eiendomsfond (ikke langt unna det vi opplevde under finanskrisen i 2008) kan man se tegn til at markedet er i ferd med å stabilisere seg. For at det skal snu opp igjen må transaksjonsmarkedet komme noe tilbake

Obligasjoner

2023 var et volatilt år i obligasjonsmarkedet. Til tross for at «verdens viktigste rente», den amerikanske tiårsrenten, startet og sluttet året på nesten eksakt samme nivå (3,9%) var det store svingninger gjennom året. Sentralbankene både i USA og Europa fortsatte å heve renten. Det gjorde også

Norges Bank, og den vedvarende høye inflasjonen ga oss flere rentehevinger enn ventet på forhånd. Men både hjemme og ute er det forventninger om rentekutt i 2024. Fallende renter i november og desember sørget for at både norske og globale obligasjoner endte med en positiv avkastning på ca. 5% for 2023. Den løpende renten er til tross for den siste tidens nedgang attraktiv, og rundt 5% både i norske obligasjoner og i pengemarkedet.

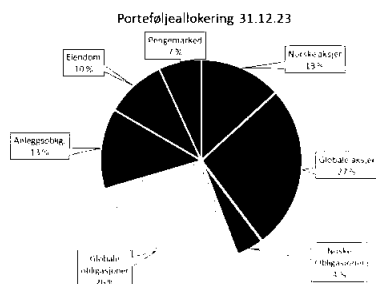
Avkastning Skien pensjonskasse 2023

Skien pensjonskasse oppnådde en avkastning på 7,67 % i 2023. Porteføljens størrelse ved utgangen av 2023 er på MNOK 5 952.

Styret i Skien pensjonskasse har vedtatt strategi for kapitalforvaltning som gjennomgås hvert år. Oversikt over plasseringer og avkastningen i de forskjellige aktivaklasser fremlegges i styremøtene.

Skien pensjonskasse benytter porteføljeverktøyet Enigma i sin rapportering til styret. Kontroll av porteføljestørrelser som legges inn i rapporten har blitt fulgt ved hvert rapporteringstidspunkt.

Tabellen nedenfor viser porteføljens aktiva-allokering pr. 31.12.23

Nye investeringer i 2023

Nye investeringer i aksjefond ble foretatt i Generation Global Equity. Generation har gjennom Generation Global Equity klart å vise at man kan levere risikostjert avkastning på øverste hylle ved et bærekraftfokuset rammeverk.

Innenfor norske obligasjoner vedtok styret å investere 30% av obligasjonsporteføljen i Danske Invest anleggsobligasjoner. Formålet med amortisert kost porteføljen hos Danske Invest er å motta kontraktfestede kontantstrømmer og selge for å opprettholde en bestemt renteavkastningsprofil og finansiere pensjonskassens fremtidige forpliktelser.

Vårt overordnede mål er å bevege porteføljen lenger i en bærekraftig retning.

Porteføljen er godt diversifisert med plasseringer i norske og utenlandske aksjer, både i fond og enkeltaksjer. Videre er porteføljen fordelt mellom norske og utenlandske renter, og eiendom.

Norsk renteportefølje er fordelt på 3 forvaltere – DnB Asset Management AS, Danske Invest Asset Management AS og Alfred Berg.

Investeringer på eiendomssiden består ved utgangen av 2023 i hovedsak av andeler i Storebrand Eiendomsfond Norge KS, DEAS Eiendomsfond Norge I AS, Pareto Eiendomsfond, Union Core Real Estate Fund AS og noe lokal eiendom.

Ansvarlige investeringer og bærekraft

Pensjonskassen skal være en ansvarlig investor. Pensjonskassen legger til grunn at god avkastning over tid er avhengig av bærekraftig utvikling i økonomisk, miljømessig og samfunnmessig forstand.

Pensjonskassen jobber med å utvikle en tilnærming til bærekraftsrisiko og rapportering, i første omgang klimarisiko. Pensjonskassen erkjenner at dette er et nytt temaområde hvor det jobbes med å identifisere tilnærming til analyser.

Pensjonskassen skal unngå å investere i selskaper som bryter menneskerettigheter, arbeidstagers rettigheter og korrupsjonslovgivning, og som ikke har miljømessig bærekraftig forretningsførsel. Kriteriene for at investeringene bryter med internasjonale normer skal baseres på anerkjente standarder som for eksempel FNs Global Compact, OECDs retningslinjer for multinasjonale selskaper, internasjonale ILO-konvensjoner, Ottawa-avtalen (landminer) og klimakonvensjonen.

Pensjonskassen skal ta hensyn til eksklusjoner besluttet av Statens pensjonsfond utland i henhold til gjeldende Retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland. Pensjonskassens retningslinjer for ansvarlige investeringer hensyntas ved plassering av nye midler så vel som i forvaltningen av eksisterende midler.

Pensjonskassens arbeid med bærekraft i 2023

Pensjonskassen har hatt bærekraft på agendaen i løpet av året, og tilpasset seg ny regulering og krav som IORP II-forskriften og EUs taksonomiforordning, som trådte i kraft fra 01.01.2023.

Det ble i 2023 gjennomført 2 dagers styreseminar med særlig fokus på kunnskapsheving rundt regulatoriske krav til bærekraft og klimarisiko.

Pensjonskassen har spesielt jobbet med temaet bærekraftsrisiko, og hatt en

gjennomgang i styret med fokus på klimarisiko, hvordan det kan måles med dataen vi har i dag, og hva som er styrker og svakheter i analysemodellene som finnes. Styret har sett på kvantifisering av klimarisiko i form av en CVaR-analyse (Climate Value at Risk) som enkelt forklart går ut på å beregne klimarelatert påvirkning på selskapenes nåverdi (markedsverdi) sammenlignet med dagens prising, og ut fra det estimere en nedsiderisiko for porteføljen. Det er en slags stresstesting av porteføljen mot klimarisiko i tre ulike klimascenarioer. Dette er for styret et viktig steg i retning av å heve kompetansen om klimarisiko og identifisere tilnærming til håndtering av risikoen.

Status i 2023

Pensjonskassens status måles, vurderes og rapporteres til styret månedlig. Rapporteringen følger opp minstekrav og strategiske mål i kapitalforvaltningsstrategien.

Gjennom porteføljestyriingsverktøyet Grieg Enigma har administrasjonen og styreleder kontinuerlig innsikt i porteføljen. Systemet muliggjør overvåking av potensielle brudd på FNs Global Compact, eksponering mot kontroversielle produkter og samsvar med etikkrådets eksklusjonsliste for Statens pensjonsfond utland, noe som reflekterer pensjonskassens etterlevelse av egne minstekrav i forvaltningen.

Veien videre

Pensjonskassen vil fortsette å prioritere bærekraftsarbeid i årene fremover, med fokus på bedre forståelse av klimarisiko og tilpasning til nye lovmessige og rapporteringsmessige krav i 2024.

Forskrift om pensjonsforetak pålegger pensjonskassen å ha oversikt, helhetlig

styring og god kontroll med de risikoer som oppstår ved selskapets kapitalforvaltning. Lov om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven 1.1.2016) gjør sentrale deler av lovgivningen på finansmarkedsområdet mer oversiktlig og inneholder bl.a. regler om konsesjon, organisatoriske regler, generelle virksomhetsregler, regler om sikringsordninger og soliditetssvikt og sanksjonsbestemmelser for banker, forsikringsselskaper og andre finansforetak. For pensjonskasser vil det likevel fortsatt være bestemmelser i forsikringsvirksomhetsloven som er gjeldende.

Risiko/ internkontroll

Pensjonskassens investeringer er i ulik grad eksponert for forskjellige typer risiko. Det eksisterer flere former for risiko i en pensjonskasses aktivitet. Disse er knyttet til aksjehandel, valuta, marked, kreditt, renter, forsikring og likviditet.

De ulike former for risiko som pensjonskassen er eksponert for er beskrevet nærmere i note 11.

Risikostyringen har til hensikt å sikre at pensjonskassen til enhver tid har evne til å innfri sine forsikringsmessige forpliktelser. Identifisering, kontroll og styring av risiko er viktige forutsetninger for god forvaltning av verdier knyttet til både kapitalforvaltning og forsikring og er prioriterte oppgaver i styrets virksomhet.

I strategien for kapitalforvaltning fastsettes egne rammer for risiko. Skien pensjonskasse har en langsiktig horisont på plasseringene og søker en best mulig avkastning innen definerte risikorammer. Den langsiktige horisonten tilsier en høyere andel av kapitalen plassert i aksjer og obligasjoner, fremfor bankinnskudd og pengemarkedsplasseringer med lavere risiko. Pensjonskassens

kapitalforvaltnings- og likviditetsstrategi revideres årlig.

Operasjonell risiko vurderes fortløpende og blir fulgt opp gjennom internkontrollrutiner. Styret har i år gått gjennom pensjonskassens dokumentasjon av vesentlige risikoer, konsekvenser og kontrolltiltak relatert til forskrift for pensjonskasser og finner disse tilfredsstillende.

Administrerende direktør har levert sin årlige rapport om internkontroll til styret og internrevisor PwC har levert sin årsrapport for 2023 til styret. Compliancefunksjonen har levert rapport til styret hvert halvår og styret har gjennomgått og vedtatt ORA (Egenvurdering av risiko)

Pensjonskasser og livselskap har i tillegg til sitt langsiktige perspektiv også krav til årlig avkastning og må ha ansvarlig kapital som er tilstrekkelig til å møte kortsiktige svingninger i finansmarkedet. Ansvarlig kapital mot markedssvingninger er egenkapital, risikoutjevningsfond og bufferfond. Pensjonskassens midler forvaltes som en fellesportefølje.

Pensjonskassens finansrådgiver utarbeider risikoanalyse for pensjonskassen ved faste intervaller. Analysen viser hvordan uvanlige markedsførhold, herunder rente- og valutakursendringer, samt utslag av forsikrings- og kredittrisiko vil påvirke kassens ansvarlige kapital. Risikoanalysen blir styrebehandlet og vedtakene protokollført.

Finanstilsynet fastsatte nye soliditetskrav for pensjonskasser gjeldende fra 1.1.2019. Det nye soliditetskravet innebærer at pensjonskassene må ha tilstrekkelig egenkapital til at det med høy grad av sikkerhet vil kunne dekke potensielt tap fra alle deler av virksomheten basert på utregnet stresstest.

Ansvarlig kapital skal minst være like stor som solvenskapitalkrav til enhver tid. Dersom ansvarlig kapital kommer under grensen på 110 % skal pensjonskassen kontakte Finanstilsynet og utarbeide en plan for å komme over grensen innen kort tid (ved å øyeblikkelig redusere sin risikoeksponering eller hente mer kapital).

Det er innført overgangsregler frem til 2032. Det er solvenskapitaldekning med overgangsregler, som skal være over 100 %. Samtidig skal styret overvåke solvenskapitaldekning uten overgangsregler, og sørge for at den over tid kommer i grønn sone definert av overordnet risikostrategi.

Styret har fastsatt følgende toleranse-grenser for risiko:

	Beregningsgrunnlag for risikorammer	Grønn sone	Rød sone
Solvenskapitaldekning	Total tapspotensiale/solvenskapitalkravet	> 140%	110% - 140%

Skien pensjonskasse hadde 31.12.2023 en solvenskapital-dekning (SKD) på 150 %.

Solvensmargin

Soliditetsberegning (1 MNOK)	31.12.2023	31.12.2022
Solvensmargin kapital	989	823
Solvensmargin krav	196	177
Solvensmargin inndekning	504 %	465 %

Solvensmargin kapitalen i prosent av solvensmargin kravet har gått opp fra 465 % i 2022 til 504 % i 2023. Pensjonskassen ligger veldig godt an i forhold til kravet. Ovenstående beregning gir uttrykk for en sterk soliditet i Skien pensjonskasse og med evne til å ta betydelig risiko i kapitalforvaltningen. Kravet fra Finanstilsynet er en solvensmargin inndekning på 100 %. Før Skien pensjonskasse kommer til et så lavt nivå skal det iverksettes tiltak for å øke solvensmargin kapitalen.

Forsikringsvirksomheten

Pensjonsordningen

Den kollektive pensjonsordningen i Skien pensjonskasse sikrer tariffestet tjenestepensjon for medlemmene.

Pensjonen til den enkelte pensjonist fastsettes ut fra lønn og opptjeningstid. Den reguleres videre gjennom Stortingets årlige vedtak om justering av folketrygdens grunnbeløp (G). Pensjonene fra Skien pensjonskasse samordnes med andre offentlige pensjonsordninger og trygdeytelser. Ref. *note 2 og 4*.

AFP-ordningen administreres av pensjonskassen for arbeidsgiver, som bærer alle kostnadene.

Skien pensjonskasse er omfattet av overføringsavtalen, som sikrer at arbeidstakere som har vært medlem av flere offentlige tjenestepensjonsordninger får pensjon som om de hele tiden har vært medlem av en og samme pensjonsordning.

Premieinntekter

Etter anbefaling fra pensjonskassens aktuarfunksjon, fastsetter styret den årlige premiesatsen i pensjonsordningen. Premien består av flere elementer. Ordinær årspremie inkludert medlemsinnskudd på 2 % ble for 2023 beregnet til 10,27%. I tillegg kom «tilskudd til ikke forsikringsbare ytelser» på 0,44%, rentegaranti på 0,23% og reguleringspremie på 17,32%. Samlet premie for 2023 ble 28,26%. Gjennomsnittlig premiegrunnlag i 2023 var MNOK 1 691.

Pensjonsutbetalinger

Utbetalte pensjoner utgjorde MNOK 145 i 2023 mot MNOK 134 i 2022. Det henvises ellers til *note 4*. Antall pensjonister ved utgangen av 2023 er 3 476. Det henvises ellers til *note 2*.

Forsikringsteknisk oppgjør

Gabler Pensjonstjenester har foretatt forsikringsteknisk oppgjør pr. 31.12.2023. Ved oppgjøret beregnes i hovedsak pensjonskassens premiereserve. Premiereserven er definert som kontantverdien av pensjonskassens pensjonsforpliktelser og utgjør den største posten av pensjonskassens passivside. Det forsikringstekniske oppgjøret inneholder i tillegg detaljert informasjon om medlemsbestanden i Skien pensjonskasse. Det henvises for øvrig til *note 17*.

Ved årsskifte 2020/2021 ble det innført ny dødelighetstariff K2021.

For opptjening før 31.12.2011 er renten 3,0 % og for ny opptjening etter 1.1.2012 er den 2,0 %. Gjennomsnittlig grunnlagsrente 31.12.23 er 2,30%.

Total premiereserve pr. 31.12.2023 er på kr. 4 149 449 164 og årets avsetning opprettholder kravet om en 100 % dekningsgrad. Avsetningen til premiereserve i 2023 er beregnet til kr. 402 038 262.

Pensjonsgrunnlaget for aktive medlemmer var ved utgangen av 2023 på MNOK 1 804 opp fra MNOK 1 693 i 2022.

Antall uføre er i 2023 på 883 personer opp fra 866 i 2022.

Skien pensjonskasse har en katastrofereassuransse i Beazley, som vil dekke utbetalinger i tilfelle uforutsette store hendelser vedr. uførhet og død.

Resultatanalyse 2023

Pensjonskassens resultater kommer fra

- Renteresultat
- Risikoresultat
- Administrasjonsresultat

Resultat (i tusen)	2023	2022
Administrasjonsresultat	2 407	364
Risikoresultat	-4 475	18 191
Avkastningsresultat	283 478	-506 271

Resultatanalysen 2023 er utarbeidet av pensjonskassens aktuarfunksjon og er besluttet disponert av styret på følgende måte:

Risikoresultatet ble dekket av erstatningsavsetninger. Administrasjonsresultatet går til styrking av egenkapitalen. Avkastningsresultatet tilføres bufferfond og premiefond.

Avkastningsresultatet

er avkastningsresultatet som overstiger den årlige rentegarantien til medlemmene.

Risikoresultatet

viser at pensjonskassen utvikler seg som forventet forsikringsmessig. Resultatet kommer frem som en følge av om levealder, dødelighet og uførhet avviker fra det som er forutsatt i premietariffene.

Administrasjonsresultatet

avhenger av inntekter som skriver seg fra elementer i totalpremien, og om disse er fastsatt ut fra et riktig forventet nivå på pensjonskassens kostnader.

Kontantstrøm

Pensjonsvirksomheten ga en positiv kontantstrøm på MNOK 529 som er MNOK 52 mer enn året før.

Finansvirksomheten ga en negativ kontantstrøm på MNOK 456 i 2023 mot negativ MNOK 378 i 2022.

Kontantbeholdningen var pr. 31.12.2023 MNOK 22.

Status og utsiktene fremover.

«Nærhet og tilgjengelighet» er pensjonskassens uttalte visjon og vil være

hovedfokus også i årene fremover. Pensjonskassen har en arbeidsmetode som legger opp til utstrakt veiledning og samtaler med det enkelte medlem og fremtidig pensjonist. Veiledning er pensjonskassens viktigste fortrinn når det gjelder å ivareta medlemmenes interesser.

Skien kommune arrangerer en årlig «seniordag» hvor pensjonskassen deltar. Dette er en viktig dag hvor fremtidige pensjonister får møte pensjonskassen og får et orienteringskurs.

Det nye regelverket som trådte i kraft fra 1.1.2019 rundt måling av bufferkapitalutnyttelsen, setter enda sterkere krav til årvåkenhet fra pensjonskassens styre og til våre leverandører av rådgivning og forvaltningstjenester. Pensjonskassen har i sin kapitalforvaltning og risikobilde allerede fra 2016 innrettet seg etter framtidige, strengere kapitalkrav. I den sammenheng er det gjort avtale med sponsor, Skien kommune, om årlig egenkapitaltilskudd. Tilskuddet kan ses i sammenheng med at pensjonskassen i år med positivt avkastningsresultat (renteresultat) tilstreber overføring til premiefondet minst tilsvarende egenkapitalinnskuddet.

Det er regelmessig overvåkning av pensjonskassens risiko, strategi, soliditet og bufferkapital. Finanstilsynet har økt fokus på rapportering i form av stresstester og solvensberegninger i forhold til pensjonskassens portefølje og reserveavsetninger.

Styret holdes løpende orientert om utviklingen i Skien pensjonskasse når det gjelder avkastning, og kommunedirektøren er representert med observatør i pensjonskassens styremøter.

Årsrapporten fra pensjonskassen blir lagt tilgjengelig på Skien pensjonskasses

nettside og fremlagt for bystyret til orientering.

I 2020 ble ny offentlig tjenestepensjon innført og gjelder alle offentlige ansatte som er født i 1963 og senere. Da ny offentlig tjenestepensjon gir ansatte større valgfrihet enn tidligere, vil dette innebære et økt behov for individuell veiledning. Skien pensjonskasse har her et særlig fortrinn på grunn av nærhet til sine medlemmer.

Styret og administrasjonen i pensjonskassen legger i sitt arbeid betydelig vekt på at Skien pensjonskasse skal være den foretrukne leverandør av pensjonstjenester til Skien kommune med tilhørende foretak også i årene fremover, slik Skien pensjonskasse har vært siden 1938.

Fortsatt drift

Styret for pensjonskassen har ansvaret for at årsregnskapet og årsberetningen er avgitt i samsvar med lover og forskrifter. Pensjonskassens styre og administrasjon kjenner ikke til avvik fra de krav til informasjon som lovgivningen stiller. Styret og administrasjonen kjenner ikke til at pensjonskassen skal ha brutt lover eller offentlige påbud av betydning for virksomheten.

Man kjenner heller ikke til tvister eller søksmål som kan føre til vesentlige forpliktelser for pensjonskassen. Skien pensjonskasse har ikke registrert misligheter eller mistanke om slike i året som har gått. Man kjenner ikke til at det er inntruffet begivenheter etter utløpet av regnskapsåret som i vesentlig grad innvirker på årsregnskapet, forståelsen av pensjonskassens finansielle stilling eller resultatet av driften i regnskapsåret 2023.

Årsregnskapet gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen pr. 31.12.2023 og av resultatet for 2023. Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

Styret i Skien pensjonskasse:

Skien, 18. mars 2024

Jan Terje Olsen (styreleder)

Vibeke Hein Bæra

Erik Kvam

Elisabeth Timland

Lene M. Aas Thorstensen

Jorunn Schmitz

Jarle Peder Helgason (Adm.dir.)

Penneo Dokumentnøkkel: W24HE-TXT83-ZUYM7-UWS80-F2YOM-XLKH

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur". De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Lene Marie Aas Thorstensen

Styremedlem

Serienummer: 9578-5994-4-617197

IP: 95.34.xxx.xxx

2024-03-18 14:05:24 UTC

Erik Kvam

Styremedlem

Serienummer: 9578-5999-4-1199755

IP: 104.28.xxx.xxx

2024-03-18 14:06:37 UTC

Jarle Peder Helgason

Daglig leder

Serienummer: 9578-5999-4-1209070

IP: 77.16.xxx.xxx

2024-03-18 14:34:21 UTC

Heid Vibeke Hein Bæra

Styremedlem

Serienummer: 9578-5999-4-2059652

IP: 94.139.xxx.xxx

2024-03-18 19:53:03 UTC

Elisabeth Timland

Styremedlem

Serienummer: UN:NO-9578-5997-4-2417

IP: 159.130.xxx.xxx

2024-03-19 13:04:11 UTC

Jan Terje Olsen

Styreleder

Serienummer: 9578-5997-4-355946

IP: 31.221.xxx.xxx

2024-03-19 17:51:59 UTC

Penneo Dokumentnøkkel: W24HE-TXT83-ZUYM7-UWS80-F2Y0M-XLKH

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validator>

SKIEN PENSJONSKASSE - ÅRSREGNSKAP FOR 2023

TEKNISK REGNSKAP		Note	12 2023	hele 2022
1. Premieinntekter				
1.1 Forfalte premier	2,3		477 821 302	303 947 184
1.2 - Avgitt gjenforsikringspremie			(150 673)	(58 815)
1.3 Overføring av premiereserve og pensjonskapital mv. fra andre forsikringsforetak/pensjonsforetak				
<i>Sum premieinntekter for egen regning</i>			477 670 629	303 888 369
2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen				
2.2 Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler			62 392 503	110 083 101
2.3 Netto driftsinntekt fra eiendom	14,15		1 379 161	1 306 044
2.4 Verdiendring på investeringer	5,6,7,8,9,14		189 328 651	(701 136 830)
2.5 Realisert gevinst og tap på investeringer	21		124 934 237	170 985 585
<i>Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen</i>			378 034 552	(418 762 099)
5. Pensjoner mv.				
5.1 Utbetalte pensjoner mv.	4		145 072 194	133 560 784
<i>Sum pensjoner mv</i>			145 072 194	133 560 784
6. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfaste forpliktelser				
6.1 Endring i premiereserve	17		402 038 262	213 530 444
6.4 Endring i bufferfond	16		263 476 922	(506 270 128)
6.5 Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	20		3 616 429	5 860 358
6.6 Overføring av tilleggsavsetninger og bufferfond fra andre forsikringsforetak/pensjonsforetak	16,26			
<i>Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfaste forpliktelser</i>			669 131 613	(286 879 326)
8. Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfaste forpliktelser				
8.1 Overskudd på avkastningsresultatet	20,26		20 000 000	-
8.2 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	20,26		(4 474 748)	18 191 444
8.3 Annen tilordning av overskudd	26		-	-
<i>Sum midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfaste forpliktelser</i>			15 525 252	18 191 444
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader				
9.1 Forvaltningskostnader	12		1 368 869	2 346 357
9.2 Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	12,15		16 211 243	16 421 921
<i>Sum forsikringsrelaterte driftskostnader</i>			17 580 112	18 768 278
11. Resultat av teknisk regnskap			8 396 010	1 485 090
IKKE-TEKNISK REGNSKAP				
12. Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen				
12.2 Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler			5 466 714	9 646 570
12.3 Netto driftsinntekt fra eiendom	14,15		120 839	114 449
12.4 Verdiendring på investeringer	6,7,8,9,14		16 588 622	(61 440 542)
12.5 Realisert gevinst og tap på investeringer	21		10 946 504	14 983 448
<i>Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen</i>			33 122 679	(36 696 076)
14. Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen				
14.1 Forvaltningskostnader	12		119 938	205 611
14.2 Andre kostnader	12,13,15		1 445 941	1 454 255
<i>Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen</i>			1 565 879	1 659 866
15. Resultat av ikke-teknisk regnskap			31 556 800	(38 355 942)
16. Resultat før skattekostnad			39 952 810	(36 870 852)
17. Skattekostnad	27		(276 743)	(24 190)
18. Resultat før andre resultatkomponenter			39 676 067	(36 895 042)
20. TOTALRESULTAT	26		39 676 067	(36 895 042)
Overført til/fra annen egenkapital	19,26		39 654 816	(36 895 042)
<i>Sum disponert</i>			39 654 816	(36 895 042)

Penneo Dokumentnøkkel: NKEEZ-ESV8E-XCLFI-1K74Y-15ONW-CY01

SKIEN PENSJONSKASSE - ÅRSREGNSKAP FOR 2023

EIEDELER		31.12.2023	31.12.2022
EIEDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
	Note		
1. Immaterielle eiendeler			
1.2 Lisenser og programvare	13	88 625	88 625
Sum immaterielle eiendeler		88 625	88 625
2. Investeringer			
2.1 Bygninger og andre faste eiendommer			
2.1.1 Investerings eiendommer	14	2 323 262	2 578 908
2.3 <i>Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost</i>			
2.3.1 Rentebærende verdipapirer	5,29	48 847 033	0
2.3.2 Utlån og fordringer	5,15,23,29	12 909 638	15 657 280
2.4 <i>Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi</i>			
2.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	6, 7, 10,29	237 474 120	222 492 186
2.4.2 Rentebærende verdipapirer	9,10,29	160 749 973	185 964 026
<i>Sum investeringer</i>		462 304 026	426 692 400
3. Fordringer			
3.1 Fordringer knyttet til premieinntekter	25	869 700	912 805
3.2 Andre fordringer	25	450 974	1 073 360
<i>Sum fordringer</i>		1 320 674	1 986 165
4. Andre eiendeler			
4.1 Anlegg og utstyr	13	296 560	174 851
4.2 Kasse, bank		22 328 801	11 114 339
<i>Sum andre eiendeler</i>		22 625 361	11 289 190
SUM EIEDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN		486 338 687	440 056 379
EIEDELER I KUNDEPORTEFØLJEN			
6. Investeringer i kollektivporteføljen			
6.1 Bygninger og andre faste eiendommer			
6.1.1 Investerings eiendommer	14	26 146 738	28 519 092
6.3 <i>Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost</i>			
6.3.1 Rentebærende verdipapirer	5,29	557 499 174	0
6.3.2 Utlån og fordringer	5,15,23,29	137 530 322	173 147 469
6.4 <i>Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi</i>			
6.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	6, 7, 10,29	2 672 610 349	2 460 450 352
6.4.2 Rentebærende verdipapirer	9,10,29	1 809 132 044	2 056 500 321
6.4.3 Utlån og fordringer	25,29	14 863 295	21 964 184
6.4.4 Finansielle derivater	8	0	0
6.4.5 Andre finansielle eiendeler	8,10	251 295 530	114 869 430
<i>Sum investeringer i kollektivporteføljen</i>		5 469 077 452	4 855 450 849
SUM EIEDELER I KUNDEPORTEFØLJEN		5 469 077 452	4 855 450 849
SUM EIEDELER		5 955 416 139	5 295 507 228

Perneco Dokumentnøkkel: NKEE7-ESV8E-XCLF1-1K74Y-15ONW-CY01

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		31.12.2023	31.12.2022
10. Innskutt egenkapital			
10.1 Selskapskapital	19	226 000 000	214 000 000
Sum innskutt egenkapital		226 000 000	214 000 000
11. Opptjent egenkapital			
11.1 Risikoutjevningfond	19	23 316 975	23 316 975
11.1.1 Risikoutjevningfond 1.1.18	19	6 954 366	4 797 952
11.2 Annen opptjent egenkapital	19	251 055 142	213 556 739
Sum opptjent egenkapital		281 347 734	241 671 667
12. Ansvarlig lånekapital mv.			
12.1 Evigvarende ansvarlig lånekapital		0	0
12.2 Ordinær ansvarlig lånekapital		0	0
Sum ansvarlig lånekapital mv.		0	0
13. Forsikringsforpliktelser - kontraktfastsatte forpliktelser			
13.1 Premiereserve mv.	17,18	4 149 449 165	3 751 885 650
13.4 Bufferfond	16	1 095 176 573	831 699 651
13.5 Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	20	194 159 122	243 750 620
Sum forsikringsforpliktelser - kontraktfastsatte forpliktelser		5 438 784 860	4 827 335 921
15. Avsetninger for forpliktelser			
15.1 Pensjonsforpliktelser og lignende	28	2 029 785	2 128 349
15.2 Forpliktelser ved skatt	27	0	0
Sum avsetninger for forpliktelser		2 029 785	2 128 349
16. Forpliktelser			
16.1 Finansielle derivater	8		705 142
16.3 Andre forpliktelser	24	7 253 760	9 666 149
Sum forpliktelser		7 253 760	10 371 292
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		5 955 416 139	5 295 507 228

Styret i Skien pensjonskasse
Skien, 18.03 2024

Jan Terje Olsen
(styreleder)

Vibeke Hein Bæra

Lene Marie Aas Thorstensen

Elisabeth Timland

Erik Kvam

Jarle Peder Helgason
adm. dir.

Penneo Dokumentnøkkel: NKEE7-ESV8E-XCLF1-1K74Y-15ONW-CYV01

SKIEN PENSJONSKASSE - ÅRSREGNSKAP FOR 2023

KONTANTSTRØMANALYSE

	Selskaps portefølje	2023 Kunde portefølje	Samlet
Kontantstrøm fra driften			
Premieinntekter	-	477 670 629	477 670 629
Renteinntekter/gevinster	5 587 554	63 771 664	69 359 218
Utbetalte pensjoner	-	(145 072 194)	(145 072 194)
Realisert gevinst og tap på investeringer	10 946 504	124 934 237	135 880 741
Andre driftskostnader	(1 565 879)	(17 580 112)	(19 145 991)
Endring fordringer og gjeld	566 926	9 513 279	10 080 205
A Kontantstrøm fra drift	15 535 105	513 237 503	528 772 608
Kontantstrøm fra kjøp/salg av verdipapirer og driftsmidler:			
Investeringseiendommer og andre driftsmidler	(12 016)	(135 236)	(147 252)
<u>Finansielle eiendeler som måles til ammortisert kost:</u>			
Investering som holdes til forfall	-	-	-
Utlån og fordringer	(46 475 831)	(523 053 997)	(569 529 829)
<u>Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi:</u>			
Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	(10 853 818)	(122 152 367)	(133 006 185)
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	41 477 696	466 803 368	508 281 063
Finansielle derivater	57 542	647 600	705 142
Andre finansielle eiendeler		(262 653 158)	(262 653 158)
B Kontantstrøm fra investeringer	(15 794 411)	(440 408 555)	(456 350 218)
Kontantstrøm egenkapital mv.			
Premiefond brukt til premie			-73 207 927
Innbetalt egenkapital			12 000 000
C Kontantstrøm egenkapital			-61 207 927
Netto likviditetsendring (A+B+C)			11 214 462
Likviditetsbeholdning 01.01.			11 114 339
Likviditetsbeholdning 31.12.			22 328 801

Penneo Dokumentnøkkel: NKEEZ-ESV8E-XCLF1-1K74Y-15ONW-CYV01

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2023

Note 1 - Regnskapsprinsipper

Regnskapet er satt opp i henhold til forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak av 20.12.2011 gjeldende fra 01.01.2011 og balansepostene er vurdert i samsvar med forskriftens bestemmelser. Forskriften er endret med virkning fra 01.01.2023 ved at finansielle eiender fra dette tidspunktet skal klassifiseres og måles basert på IFRS 9 Finansielle instrumenter. Effekten av endringen er nærmere omtalt i note 29.

Bruk av estimat i utarbeidelsen av årsregnskapet

Ledelsen har brukt estimater og forutsetninger som har påvirket eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og opplysninger om potensielle forpliktelser. Dette gjelder særlig avskrivninger på varige driftsmidler. Fremtidige hendelser kan medføre at estimater endrer seg. Estimater og de underliggende forutsetningene vurderes løpende. Endringer i regnskapsmessige estimater regnskapsføres i den perioden endringene oppstår. Hvis endringene også gjelder fremtidige perioder fordeles effekten over inneværende og fremtidige perioder.

Utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Ikke-pengeposter som måles til historisk kurs uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til valutakursen fastsatt på balansetidspunktet. Valutakursendringer resultatføres løpende i regnskapsperioden.

Prinsipper for inntektsføring

Inntekt regnskapsføres når det er sannsynlig at transaksjoner vil generere fremtidige økonomiske fordeler som vil tilflyte pensjonskassen og beløpets størrelse kan estimeres pålitelig. Leieinntekter fra investeringseiendommer (etter fradrag for totale kostnader knyttet til incentiver til leietakere) inntektsføres lineært over leieperioden. Renteinntekter inntektsføres basert på effektiv rente-metode etter hvert som de opptjenes. Utbytte inntektsføres når aksjonærenes rettighet til å motta utbytte er fastsatt av generalforsamlingen.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler unntatt investeringseiendommer, måles til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Når eiendeler selges eller avhendes, blir balanseført verdi fratrukket og eventuelt tap eller gevinst resultatføres. Avskrivning er beregnet ved bruk av lineær metode over følgende brukstid: Utstyr og inventar 5-10 år. Avskrivningsperiode og -metode vurderes årlig.

Investerings eiendom

Investerings eiendom består av eiendom (tomt og bygninger) som benyttes for å opptjene leieinntekter, for verdistigning på kapital eller begge deler. Investerings eiendommer regnskapsføres til virkelig verdi. Virkelig verdi tilsvarer antatte markedsverdier, uten fradrag for transaksjonsutgifter ved et eventuelt salg. Endringer i virkelig verdi resultatføres i den perioden det oppstår. Det foretas en årlig vurdering av virkelig verdi basert på en takst foretatt av en uavhengig takstmann/foretak som er kvalifisert og har utstrakt erfaring med området og typen eiendommer som verdsettes. Verdsattelsen er utarbeidet ved å neddiskontere summen av netto årlige leieinntekter med et avkastningskrav som reflekterer risiko i netto kontantstrømmer.

Finansielle instrumenter

Fra og med 01.01.2023

Finansielle eiendeler blir klassifisert i to målekategorier; Virkelig verdi over resultat og amortisert kost. For finansielle eiendeler skiller det mellom gjeldsinstrumenter, derivater og egenkapitalinstrumenter. Gjeldsinstrumenter er alle finansielle eiendeler som ikke er derivater eller egenkapitalinstrumenter.

Gjeldsinstrumenter som har avtalt kontantstrømmer som representerer betaling for rente og hovedstol, og hvor formålet i hovedsak er på sitte med instrumentene for å motta renter og hovedstol måles til amortisert kost. Øvrige finansielle eiendeler måles til virkelig verdi.

Til og med 31.12.2022

Finansielle eiendeler med faste eller definerbare kontantstrømmer og bestemt innløsningsdato hvor pensjonskassen har intensjon om og evne til å holde investeringen til forfall, er klassifisert som investeringer holdt til forfall, med unntak av de instrumentene som virksomheten utpeker som til virkelig verdi med verdiendringer mot resultatet eller tilgjengelig for salg, eller som møter kriteriene for å inngå i kategorien utlån og fordringer.

Finansielle eiendeler med faste eller definerbare kontantstrømmer som ikke er notert i et aktivt marked er klassifisert som utlån og fordringer, med unntak av eiendeler som pensjonskassen har utpekt som til virkelig verdi med verdiendringer mot resultatet eller som tilgjengelig for salg.

Alle andre finansielle eiendeler er klassifisert som tilgjengelig for salg.

Investeringer holdt til forfall, lån og fordringer og andre forpliktelser regnskapsføres til amortisert kost. Finansielle eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg og holdt for handelsformål er regnskapsført til virkelig verdi, som observert i markedet på balansedagen, uten fradrag for kostnader knyttet til salg.

Allokering og forvaltning

Inntekter og kostnader knyttet til finansielle eiendeler inneholder både realiserte og urealiserte verdiendringer. Netto inntekter fra investeringer fordeles mellom kundeporteføljen og selskapsporteføljen i forhold til porteføljefordeling.

Pensjonskassen har utarbeidet en kapitalforvaltningsstrategi i samsvar med kravene i forskrift om pensjonsforetak. Porteføljen av verdipapirer forvaltes i samsvar med denne strategien og rapportering skjer til virkelig verdi gjennom rapportering av verdjustert avkastning. Videre rapporteres jevnlig porteføljens utvikling målt mot bufferkapital. Internt skjer den løpende oppfølging av verdipapirplasseringer basert på utvikling i virkelig verdi og det er her et nært samarbeid mellom ledelsen og styret. I regnskapsføring av finansielle eiendeler er det dermed lagt til grunn at vilkårene for anvendelse av virkelig verdi opsjonen iht IAS 39 er til stede.

Investeringene er i tråd med forskriften klassifisert i hovedgruppene holdt til forfall og holdt for omsetning.

Penneo Dokumentnøkkel: NKEE7-ESV8E-XCLF1-1K74Y-15ONW-CY01

Derivater som ikke er sikringseideler

Finansielle derivater som ikke er regnskapsført som sikringseideler vurderes til virkelig verdi. Endringer i virkelig verdi resultatføres løpende.

Et innebygd derivat separeres fra vertskontrakten og regnskapsføres som et derivat hvis og bare hvis alle følgende forutsetninger er oppfylt:

- De økonomiske kjennetegnene og den økonomiske risikoen ved det innebygde derivatet ikke er nært relatert til de økonomiske kjennetegnene og den økonomiske risikoen til vertskontrakten.
- Et separat instrument med de samme betingelser som det innebygde derivatet ville tilfredsstillt definisjonen av et derivat.
- Det kombinerte instrumentet (hovedkontrakt og innebygd derivat) ikke blir målt til virkelig verdi med endringer i verdien innregnet i resultatet.

Nedskrivning av finansielle eiendeler

For finansielle eiendeler som ikke er regnskapsført til virkelig verdi vurderes det om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi. Dersom det foreligger objektive indikasjoner på at et tap ved verdifall har påløpt, reduseres eiendelens balanseførte verdi. Tapsbeløpet innregnes i resultatet.

Bufferfond

Fra 1.1.2022 ble det innført et sammenslått og kundefordelt bufferfond for kommunale pensjonsordninger. Bufferfondet erstatter tidligere tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond. Avkastningsresultatet kan avsettes til bufferfond. Bufferfond kan dekke negativt avkastningsresultat uten realisering, og midler fra bufferfond kan tilføres premiefond. Fondet har ingen øvre grense.

Forsikringsytelser og forsikringstilfeller

Forsikringsytelser kostnadsføres med forfalte beløp. Ved dødsfall avsettes fulle premiereserver for de eventuelle nye barne- og ektefellepensjoner. Ved uførehendelser avsettes det etter karenperiodens utløp fulle premiereserver for å dekke uførepensjon og premiefritak for alderspensjon, ektefelle- og barnepensjoner.

Forsikringstekniske avsetninger

De forsikringstekniske avsetningene består av premiereserve, premiefond, bufferfond og risikoutjevningfond. Fra 2008 inngår risikoutjevningfondet som en del av opptjent egenkapital. Premiereserven er en lineær reserve og utgjør kontantverdien av totale påløpte pensjonsforpliktelser. Premiereserven er beregnet med en grunnlagsrente på 2,33 %. Premiefondet kan benyttes til dekning av fremtidig premie.

Pensjonskasser skattlegges etter samme regelverk som gjensidige livforsikringselskaper. Pensjonskassens finansieringsmodell innebærer at utsatt skattefordel ikke oppfyller kravet til balanseføring etter god regnskapsskikk.

Pensjonskassen ilegges 0,30 % formuesskatt av ligningsmessig netto formue.

Kontanter og kontantekvivalenter

Kontanter inkluderer kontanter i kasse og bankbeholdning. Kontantekvivalenter er kortsiktig likvide investeringer som omgående kan konverteres til kontanter med et kjent beløp, og med maksimal løpetid på 3 måneder.

I kontantstrømoppstillingen er kassakreditt fratrukket beholdningen av kontanter og kontantekvivalenter.

Inndeling av forvaltningskapitalen

Pensjonskassens forvaltningskapital er delt inn i en kollektivportefølje (kundeportefølje) og en selskapsportefølje. Kollektivporteføljen består av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetninger som skal dekke de kontraktsfastsatte forpliktelser. Pensjonskassen har valgt en samlet kapitalforvaltning, slik at fordeling av resultat- og balanseposter til kunde- og selskapsportefølje er gjennomført etter hvor stor del av aktiva den respektive portefølje "eier".

Finansiell risiko

Pensjonskassens systemer for styring og kontroll er tilpasset de lovmessige krav for å sikre en forsvarlig kapitalforvaltning. Det gjennomføres risikoanalyser basert på Finanstilsynets stresstest for livforsikringselskaper og pensjonskasser hvor det tas hensyn til de ulike risikoelementer som markedsrisiko, likviditetsrisiko og kredittrisiko.

Note 2 Opplysninger om pensjonordningen

Pensjonsordningen er ytelsesbasert i hht tariffavtale innenfor KS-området og beskrevet i SGS 2020. Fra 1.1.20 er det påslagsordning for alle født etter 1963 eller senere. Ordningen tilfredstiller krav om Lov om obligatorisk tjenestepensjon (OTP). Pensjonsordningen gir etter definerte regler rett til ytelser som alderspensjon, etterlattepensjon, barnepensjon og uførepensjon.

I tillegg til Skien kommune omfattes følgende foretak av pensjonskassen:

Skien kommunes folkevalgte
Rødmyr miljøsenter
Skien Fritidspark
Skien kirkelige fellesråd
Ibsenhuset AS
Krisesenteret
Skien pensjonskasse
Kontorbygg AS
Renovasjon i Grenland RIG
Bjorstaddalen Næring AS
Gulset og Skotfoss Sogn

Ordningen med AFP fra 62 år til 65 år er ikke en del av tjenestepensjonsordningen, men administreres av pensjonskassen for arbeidsgiver.

Pensjonskassen driver også vedtektsfestet pensjonsordning for kommunens folkevalgte. Denne gjelder opptjening i gammel ordning frem til og med 2013 og ny folkevalgtordning fra 1.1.2014.

Ved utgang 2023 fordeler medlemsbestanden seg som følger:

	2023	2022
Alderspensjon	2043	1919
AFP/tidlig pensjon	260	246
Ektefellepensjon	269	257
Barnepensjon	21	19
Uførepensjon	883	866
Aktive	4613	4513
Fratrådt med rettighet	2691	2375
Fratrådt uten rettighet (personer med tjenestetid under 3 år og medlemmer med mindre enn et år i påslagsordningen alene dersom disse er født i 1963 eller senere)	7040	6883

Note 3 - Premieinntekter m.v.

Pensjonskassens styre fastsetter årlig arbeidsgiverpremie. Det gjøres etter anbefaling fra aktuarfunksjonen. Gjennomsnittlig premiegrunnlag i 2023 var 1 691 039 621 mot 1 621 258 591 i 2022.

	% PGRL	2023	% PGRL	2022
Premie - risikopremie inklusiv medlemsinnkudd	8,27 %	139 838 765	8,19 %	132 753 131
Premie - risikopremie (reguleringspremie)	17,32 %	292 929 417	9,09 %	147 430 034
Premie - ikke forsikringsbare ytelser	0,44 %	7 418 927	-0,75 %	-12 213 708
Premie - arbeidstaker - medlemsinnkudd	2,00 %	33 820 792	2,00 %	32 425 172
Premie - arbeidstaker - rentegarantipremie	0,23 %	3 813 401	0,22 %	3 552 555
Sum premieinntekter	28,26 %	477 821 302	18,75 %	303 947 184

I summen av medlemsinnkuddet og arbeidsgivers andel av ordinær premie ligger premien for løpende administrasjonskostnader, som var på 16.795.180 kroner.

Note 4 - Forsikringsytelser

Forsikringsytelser omfatter direkte utbetalte pensjoner og refusjonspensjoner ihht overføringsavtalen.

	2023	2022
Alderspensjon	161 309 201	149 163 226
Uførepensjon	33 872 116	33 269 078
Etterlattepensjon	12 274 043	10 986 019
Barnepensjon	210 012	291 649
Sum utbetalte pensjoner	207 665 372	193 709 972
Mottatte refusjoner	-62 593 178	-60 149 188
Netto pensjonsutbetalinger	145 072 194	133 560 784

Note 5 - Eiendomsobligasjoner og utlån målt til amortisert kost

	Amortisert kost
Danske Invest anleggsobligasjoner	606 446 153
Anleggsobligasjoner tapsavsetning	-99 946
Sum rentebærende papirer	606 346 207
Pareto Eiendoms kreditt	109 000 892
Pareto Obligasjonsfellesskap Eiendom	40 583 694
Utlån tapsavsetning	-202 722
Sum utlån	149 381 863
Andel selskapsportefølje	61 670 326
Andel kollektivportefølje	694 057 744
Sum finansielle eiendeler målt til amortisert kost	755 728 070

Note 6 - Oversikt over aksjer og eiendomsfond målt til virkelig verdi

	Antall	Kostpris	Virkelig verdi 31.12.23	Urealiserte gev./tap
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	167 086 051,00	176 412 886	198 558 380	22 145 493
DEAS Eiendomsfond Norge I (inkl hovedmann)	216,09	140 805 135	138 648 797	-2 156 338
Union (inkl hovedmann)	201 623 376,00	225 064 112	198 408 049	-26 656 063
Landmannsgården AS	9 865,00	8 551 452	7 690 372	-861 080
Kjørbekk Eiendom AS	2 165 653,00	2 245 227	4 717 122	2 471 895
Sum aksjer og eiendomsfond målt til markedsverdi		553 078 812	548 022 719	-5 056 093
Andel selskapsportefølje		45 133 365	44 720 768	-412 597
Andel kollektivportefølje		507 945 447	503 301 951	-4 643 496
Sum aksjer og eiendomsfond målt til markedsverdi		553 078 812	548 022 719	-5 056 093

Note 7 - Oversikt over aksjer, aksjefond og grunnfondsbevis som holdes for omsetning

Navn	Antall	Kostpris	Virkelig verdi	Urealiserte gev./tap
Seadrill Limited	7 000	2 530 795	3 349 500	818 705
Bakkafrost P/F	2 700	1 484 098	1 436 400	-47 698
Subsea 7 SA	5 200	751 624	770 640	19 016
Schibsted Asa-A	17 000	3 728 464	4 974 200	1 245 736
Kongsberg Grupp	18 470	1 884 195	8 595 938	6 711 743
Storebrand ASA	101 800	7 370 137	9 166 072	1 795 935
Mowi ASA	54 930	7 778 590	9 997 260	2 218 670
Nordic Semicond	44 500	3 551 582	5 607 000	2 055 418
Tgs ASA	14 600	2 252 136	1 930 120	-322 016
Leroy Seafood Gr	77 200	2 690 604	3 230 048	539 444
Orkla ASA	100 800	8 082 636	7 947 072	-135 564
Atea ASA	22 087	1 240 792	2 853 640	1 612 848
Norsk Hydro ASA	103 400	5 887 463	7 071 462	1 183 999
Veidekke ASA	21 500	1 590 240	2 197 300	607 060
Sparebank 1 Smm	34 658	2 039 860	4 914 504	2 874 644
Telenor ASA	92 086	12 933 443	10 737 228	-2 196 216
Austevoll Seafoo	18 400	1 081 454	1 364 360	282 906
Equinor ASA	42 659	7 006 315	13 742 597	6 736 282
Dnb Bank ASA	84 423	11 828 845	18 235 368	6 406 523
Yara Intl ASA	22 122	8 147 250	7 990 466	-156 784
Aker Asa-A Share	6 700	4 667 032	4 462 200	-204 832
Salmar ASA	11 200	5 247 535	6 375 040	1 127 505
Aker Bp ASA	39 487	9 887 413	11 668 409	1 780 995
Wallenius Wilhel	23 130	655 735	2 058 570	1 402 835
Gjensidige Forsi	33 671	5 009 155	6 313 313	1 304 157
Sparebank 1 Sr B	42 086	2 698 275	5 424 885	2 726 610
Scatec ASA	11 100	1 700 778	911 865	-788 913
Entra ASA	27 880	2 197 757	3 217 352	1 019 595
Crayon Group Hol	14 000	1 742 487	1 185 800	-556 687
Var Energi ASA	120 700	3 379 946	3 881 712	501 766
Tomra Systems As	22 850	1 557 545	2 820 833	1 263 288
Norconsult As	94 200	1 789 800	2 298 480	508 680
Sum aksjer		134 393 981	176 729 634	42 335 653

Penneo Dokumentnøkkel: NKEEZ-ESV8E-XCLF1-1K74Y-15ONW-CYV01

	Antall	Kostpris	Virkelig verdi	Urealiserte gev./tap
Alfred Berg Gambak C	3 337,45	77 664 702	177 416 031	99 751 330
Arctic Norwegian Value Creation D	94 226,85	152 000 000	167 240 416	15 240 416
KLP AksjeNorge Indeks	65 455,84	198 465 990	263 949 646	65 483 655
Sum aksjefond norske		428 130 692	608 606 093	180 475 401
BG Worldwide Global Alpha Choice Fund	448 089,83	76 951 112	154 352 833	77 401 721
Nordea Stabile Aksjer Global	71 599,21	149 713 846	269 242 808	119 528 962
Generation Global Equity A USD	28 906,06	193 874 230	222 670 712	28 796 482
KLP AksjeGlobal Indeks II	105 798,52	468 768 759	587 098 721	118 329 962
Genesis EM Investment Company class C (global)	147 773,20	106 426 926	117 292 410	10 865 484
T.Rowe Price Global Value Equity Fund Clas 1100	1 464 947,66	190 000 000	226 068 541	36 068 541
Sum aksjefond utland		1 185 734 874	1 576 726 024	390 991 150
Sum aksjefond		1 613 865 565	2 185 332 117	571 466 551
Sum aksjer og aksjefond holdt for omsetning		1 748 259 546	2 362 061 750	613 802 204
Andel selskapsportefølje		142 664 724	192 753 352	50 088 628
Andel kollektivportefølje		1 605 594 822	2 169 308 398	563 713 576
Sum aksjer og aksjefond holdt for omsetning		1 748 259 546	2 362 061 750	613 802 204

Porteføljens risikoprofil er forsøkt redusert ved diversifisering, fondene har forskjellig forvaltningsstrategi og porteføljen er godt spredt. Pensjonskassens mål er å diversifisere bort bedriftsspesifikk risiko, slik at man kun er utsatt for markedsrisiko. Det er i hovedsak børsnoterte papirer i porteføljen. Plassering i enkeltfond i aksje eller rentefond skal ikke overstige 15 % av totalporteføljen. Enkeltfond eller enkeltbygg skal ikke ha verdi over 10 % av totalkapitalen. Porteføljen med norske aksjer (diskresjonær portefølje) forvaltes av Danske Invest AM og i fond av Alfred Berg, Arctic og KLP. Utenlandske aksjefond forvaltes av KLP, Baillie Gifford, Nordea Asset Management, Generation Global Equity, Genesis og T. Rowe.

Note 8 - Derivater

Enkelte av forvalterne pensjonskassen bruker kan benytte derivater innenfor de retningslinjene som gjelder for de aktuelle produktene. Derivater vil i det alt vesentlige benyttes for effektiviserings- og sikringsformål.

Note 9 - Oversikt over rentebærende verdipapirer til virkelig verdi

	Kostpris	Urealisert verdi	Virkelig verdi
Sum obligasjoner og sertifikater norske	383 806 356	21 649 231	405 455 588
Sum påløpt rente norske		921 719	921 719
Sum obligasjonsfond utenlandske	1 535 311 867	28 192 843	1 563 504 710
Sum påløpt rente utenlandske		0	0
	1 919 118 223	50 763 794	1 969 882 017
Andel selskapsportefølje	156 607 451	4 142 521	160 749 973
Andel kollektivportefølje	1 762 510 772	46 621 272	1 809 132 044
Sum obligasjoner	1 919 118 223	50 763 794	1 969 882 017

Det er i hovedsak børsnoterte papirer i porteføljen. Risikonivå på porteføljen er forsøkt redusert ved å få til en veldiversifisert portefølje slik at man kun er utsatt for markedsrisiko.

Den norske obligasjonsporteføljen består av fond, Alfred Berg Nordic IG Mid-Dur, som ga en avkastning på 7,73 %, og DNB Obligasjon B som gav en avkastning på 5,23%. Rentefølsomhet på den norske obligasjonsporteføljen er 3,1%.

Investeringen i utenlandske obligasjoner er gjort i følgende fond:

- RobecoSAM Global Green Bonds
- Pimco Global Bond ESG fund
- Payden Global Short Bond Funds PLC
- Storebrand Global Obligasjon C
- Storebrand Global Obligasjon 1-3 B
- AXA WF Global Sustainable Aggregate
- DnB Low Carbon Credit C

Rentefølsomheten på den utenlandske obligasjonsporteføljen er 4,51%.

Note 10 - Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi

Verdier i NOK	Balansført verdi 31.12.2023	Nivå 1 Børsnoterte priser	Nivå 2 Observerbar input	Nivå 3 Ikke-observerbar input
<i>Fin. eiend. til virkelig verdi over resultatet</i>				
Obligasjoner og andre verdipapirer	1 969 882 017		1 969 882 017	
Aksjer og andeler	2 910 084 470	176 729 634	2 196 269 622	537 085 214
Derivater	-		-	
Andre finansielle eiendeler, utlån og fordringer				
Totalt	4 879 966 487	176 729 634	4 166 151 639	537 085 214

Andel selskapsportefølje	398 224 093
Andel kollektivportefølje	4 481 742 393
	4 879 966 487

Finansielle instrumenter og eiendommer til virkelig verdi - Nivå 3

NOK mill.	Aksjer	Andeler	Andre finansielle eiendeler	sum
Balanse 1.1.23	-	744 808 418	-	744 808 418
Netto gevinster/tap		-66 030 057	-	-66 030 057
Tilgang	-	43 554 687		43 554 687
Avgang	-	-		-
Overf.fra/til ikke observerbare til/fra observerbare	-	-37 605 705		-37 605 705
Omrregningsdifferanse utenlandsk valuta				-
Omklassifisert til amortisert kost		-147 642 129		-147 642 129
Balanse 31.12.23	-	537 085 214	-	537 085 214

Note 11 Finansiell risiko

Finansiell risiko

Skien pensjonskasse har valgt en forvaltningsstrategi med forholdsvis moderat risiko. Med risiko menes i denne sammenheng sannsynligheten for svingninger i våre aktivas verdi. For å sikre en høyest mulig avkastning i forhold til det valgte risikonivå, har pensjonskassen bygget opp en forvaltningsportefølje som består av obligasjoner, aksjer, eiendom, utlån mot pant i fast eiendom og bankinnskudd.

De ulike aktiva er i varierende grad utsatt for finansiell risiko. Kredittisiko, renterisiko, valutarisiko og likviditetsrisiko er de fire hovedformene for finansiell risiko disse plasseringene er utsatt for. Pensjonskassens styre har løpende vurdering av disse risikoer og fastsetter retningslinjer for hvordan det skal håndteres.

Kredittisiko

Med kredittisiko menes risiko for at en utsteder av et verdipapir eller en lånekunde ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser.

For å holde kredittisikoen innenfor akseptable rammer, har styret forhåndsgodkjent forvalternes kredittvurderingssystem og rammer for maksimale engasjementer. Skien pensjonskasse benytter i sin kapitalforvaltning derivater i begrenset grad og bruken er kun knyttet til obligasjonsporteføljen i sikringsøyemed, innenfor gitte rammer.

Renterisiko

Renterisiko er risiko for verdiendring av rentebærende instrumenter, som obligasjoner og pengemarkedsplasseringer, som følge av endringer i det generelle rentemarkedet.

Pensjonskassens forvaltere anvender renterelaterte derivater, som for eksempel renteswapper, for å styre markedsrisikoen knyttet til obligasjonsporteføljen. Bruk av derivater skal ikke øke den totale eksponeringen i de underliggende aktiva og derivater brukt på denne måten risikobegrenses av det durasjonsmålet som er avtalefestet for hele renteporteføljen.

Valutarisiko

Valutarisiko er risiko for verdiendringer som følge av svingninger i valutakursene. Skien pensjonskasse har valutasikret alle sine halvparten av av sine utenlandsplasseringer i aksjer.

Likviditetsrisiko

Skien pensjonskasse skal til enhver tid holde likviditetsreserve for å møte utbetalingsstrømmene som pensjonsutbetalinger og administrasjonskostnader. Likviditetsbehovet vurderes og balanseres opp mot ønske om høyest mulig avkastning på midlene.

Ansvarlig kapital og solvenskapital er utarbeidet etter krav fra Finanstilsynet.

Forenklet solvenskapitalkrav

	MNOK	MNOK
	31.12.2023	31.12.2022
Renterisiko passiva		-
Renterisiko aktiva	221	172
Aksjerisiko	937	741
Eiendomsrisiko	146	151
Valutarisiko	186	169
Kreditrisiko	126	157
Korrelasjonsgevinst -markedsrisiko	-378	-330
Forsikringsrisiko	189	188
Motpartrisiko	22	13
Operasjonell risiko	23	21
Diversifiseringseffekt	-145	-135
Justering tapsabs. utsatt skatt	-199	-172
Samlet solvenskapitalkrav	1 128	975

Følgende parametre er benyttet i stresstesten:

Aksjer: 39 % norske og globale aksjer (børsnoterte aksjer i land som er med i EØS og land innenfor OECD-området), andre 49 %.

Satser varierer med +/- 10 %

Alternative investeringer: 49 %. Satser varierer med +/-10 %.

Rente: Differensiert stress opp/ ned for ulike deler av rentekurven. Passivasiden stresses også.

Eiendom: 25 %

Valutarisiko: 25 %

Spread og motpartrisiko: Avhenger av rente og durasjon. For spreadrisiko AA benyttes 1,1 %.

Forsikringsrisiko: Økt reservekrav ved 10 % redusert dødelighet og 15 % økt uførhet. (25 % økt uførhet første året).

Diversifisering: Diversifisering av risikofaktorer, det vil si at en antar at tapshendelser ikke inntreffer samtidig.

	MNOK	MNOK
	31.12.2023	31.12.2022
Bufferkapitalsituasjon		
Innskutt EK	226	214
Risikoutjevningfond	30	28
Annen EK	251	214
Bufferfond	1095	832
Justering avsetninger ved overgang til markedsverdier	73	93
Merverdi på hold til forfall porteføljén	-2	-6
Risikoreducerende effekt i beste estimat for død og uførhet	19	18
Ansvarlig kapital	1692	1393
Samlet solvenskapitalkrav	1128	975
Dekning i MNOK	564	418
Solvenskapitaldekning i %	150 %	143 %
Solvensmargin	31.12.2023	31.12.2022
Selskapskapital	226	214
Annen opptjent egenkapital	251	214
Selskapsporteføljens andel kursreserve	-51	-35
Netto ansvarlig kapital	426	393
50 % av risikoutjevningfond	15	14
50 % av bufferfond/tilleggsavsetning	548	416
	563	430
Sum solvensmargin kapital	989	823
Minstekrav til solvensmargin	196	177
Dekningsgrad på solvensmargin kapitalen	504 %	465 %

Penneo Dokumentnøkkel: NKEE7-ESV8E-XCLF1-1K74Y-15ONW-CYV01

Note 12 - Lønnskostnad, ytelser og lån til ledende ansatte mv.

Lønnskostnader består av følgende poster:

	2023	2022
Lønninger	5 746 812	5 418 157
Arbeidsgiveravgift	1 159 995	1 021 730
Finansskatt	389 857	361 424
Refundert sykepenger mv.	-161 498	-14 046
Div honorarer	26 465	17 833
Pensjonskostnader	1 334 436	1 015 168
Endring pensjonsforpliktelse	-98 564	1 151 200
Honorar styremedlemmer	855 881	803 824
Andre kostnader vedr. ansatte	141 398	107 556
Sum	<u>9 394 782</u>	<u>9 882 845</u>
Gjennomsnittlig antall ansatte	6	6

	2023	2022
Ytelser til ledende ansatte		
Daglig leder	1 558 649	1 467 874
I tillegg har daglig leder pensjonsordning basert på foretakets ordinære ordning, og ingen form for sluttvederlag.		
Styret totalt:	855 881	803 824

Styret:

Jan Terje Olsen styrets leder	162 735	153 698
Heid Vibeke Hein Bæra	116 238	109 784
Lene Marie Aas Thorstensen	104 615	98 805
Ellsabeth Timland	104 615	98 805
Erik Kvam	104 615	98 805

Varamedlem:

Anders Aasen		4 459
Per Bjørn Sandøy	14 235	4 459
Jorunn Schmitz (fast møtende fra 1.4.2021)	104 615	98 805
Laila K Brattelid	4 725	
Robert Ludvigsen		4 459

Obervator:

Einfrid Halvorsen	69 746	65 870
Dag Sagafos	69 743	65 870

All godtgjørelse er fast og ikke resultatavhengig.

Det er ikke ytt lån til ledende ansatte eller styremedlemmer pr. 31.12.2023.

Styret i pensjonskassen har i 2023 fastsatt instruks for godtgjørelsesordninger.

Revisjonshonorar er kostnadsført som følger: Pliktmessig revisjonshonorar kr. 361 569, samt annen revisjonsrelatert bistand kr. 102 531. Tallene inkluderer merverdiavgift.

Spesifikasjon administrasjon og forvaltningskostnader:

	2023	2022
Handelsomkostninger og porteføljeforvaltning	1 488 806	2 551 968
Personalkostnader inkl styrehonorar	9 394 782	9 882 845
Kostnader lokale	825 800	706 069
Lisenser og programvare	1 545 440	1 375 087
Andre kontorkostnader	195 182	141 827
Honorarer	5 024 221	5 088 347
Tilsynsavgift og kontingenter	347 800	336 433
Andre kostnader	298 415	330 364
Avskrivninger	25 543	15 204
	<u>19 145 991</u>	<u>20 428 144</u>

Andel selskapsportefølje	1 565 879	1 659 866
Andel kollektivportefølje	17 580 112	18 768 278
	<u>19 145 991</u>	<u>20 428 144</u>

Forvaltningskostnader føres etter nettoprinsippet.

Note 13- Andre aktiverte driftsmidler

	Lisens og programvare	Arkiv	Inventar mv.	Inv. i lokaler
Anskaffelseskost 1.1.2023	88 625	229 177	337 821	120 155
Tilgang i året			147 252	
Anskaffelseskost 31.12.2023	<u>88 625</u>	<u>229 177</u>	<u>485 073</u>	<u>120 155</u>
Akkumulert avskrivning 31.12.2023		<u>229 177</u>	<u>188 513</u>	<u>120 155</u>
Balansført verdi 31.12.2023	<u>88 625</u>		<u>296 560</u>	
Årets avskrivninger			25 543	

Note 14 - Investerings eiendommer

Pensjonskassen eier 50 % av Schweigaardsgate 11 i Skien kommune gjennom et sameie med AS Kontorbygg. Følgende tall er regnskapsført vedrørende investeringen:

	2023	2022
Anskaffelseskost 01.01.	26 081 559	26 081 559
Akkumulerte avskrivninger 01.01.		
Netto endringer i virkelig verdi 01.01.	5 016 441	5 016 441
Tilgang og avgang i året		
Netto endringer i virkelig verdi i år	(2 628 000)	-
Utgående balanse 31.12.	28 470 000	31 098 000
Andel selskapsportefølje	2 323 262	2 578 908
Andel kollektivportefølje	26 146 738	28 519 092
Sum	28 470 000	31 098 000

Investerings eiendommen består av eiendom (tomt og bygninger) som benyttes for å opptjene leieinntekter og for verdistigning på kapital. Investerings eiendommen regnskapsføres til virkelig verdi.

Investerings eiendommen er vurdert til virkelig verdi basert på en årlig verdsettelse av markedsverdi foretatt av Q4 Næringsmegling AS. Eiendomsmegler som har verdsatt har lang erfaring i å verdsette denne typen investeringseiendommer og har utstrakt erfaring med området der eiendommen er lokalisert.

Det foreligger ingen restriksjoner på når investeringseiendommen kan realiseres, eller hvordan inntekter og kontantstrømmen til avhending kan benyttes.

Det foreligger ingen vesentlige kontraktsforpliktelser til å kjøpe, konstruere eller utvikle investeringseiendommer.

	2023	2022
Årets leieinntekter ved utleie av eiendom	2 744 700	2 607 675
Direkte kostnader knyttet til investeringseiendom	1 244 700	1 187 182
Netto resultat	1 500 000	1 420 493
Andel selskapsportefølje	120 839	114 449
Andel kollektivportefølje	1 379 161	1 306 044
Sum	1 500 000	1 420 493

Fastsettelse av byggets verdi baserer seg på antatt markedsverdi. Det er foretatt verddivurdering av Q4 Næringsmegling AS v/Ola Larsen i januar 2024, og i verdifastsettelsen er det hensyntatt leieinntekter og leiekontraktenes lengde. Antatt markedsverdi på eiendommen er vurdert til å være NOK 65 mill.

Note 15 Transaksjoner med nærstående

Alle transaksjoner med nærstående parter er gjort opp til markedsmessige vilkår. Alt mellomværende med nærstående gjøres opp fortløpende.

	2023	2022
Resultatposter		
Skien kommune, kjøp av administrative tjenester	178 587	192 357
Kontorbygg AS, kjøp administrative tjenester	167 500	167 500
Kontorbygg AS, leie av kontorlokaler	973 052	706 068
Balansposter		
Netto andre fordringer/gjeld på Kontorbygg AS	127 525	-79 507

Note 16 Bufferfond

Det nye bufferfondet erstatter de tidligere tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond.

Tilleggsavsetninger	2023	2022
Inngående balanse	-	218 100 749
Overført fra/til	-	-
Overført saldo til bufferfond 1.1.2022	-	(218 100 749)
Sum tilleggsavsetninger - Balansepost 13.2	0	0
Kursreguleringsfond		
Inngående balanse	-	1 119 869 030
Overført fra/til	-	-
Overført saldo til bufferfond 1.1.2022	-	(1 119 869 030)
Sum kursreguleringsfond - Balansepost 13.3	0	0
Bufferfond		
Inngående balanse 1.1.23	831 699 651	
Overført saldo til bufferfond 1.1.2022	-	1 337 969 779
Avkastningsresultat til/fra bufferfond	263 476 922	(506 270 128)
Sum bufferfond - Balansepost 13.4 - 31.12.23	1 095 176 573	831 699 651

Note 17 - Forsikringsmessig dekning

Grunnlagsrente er 3 % for opptjening før 31.12.2011 og 2,0 % for ny opptjening etter 1. januar 2012.

Grunnlagsrente for ny opptjening etter 1.1.2015 er redusert fra 2,5 % til 2,0 %. Gjennomsnittlig grunnlagsrente pr. 31.12.2023 er 2,30 %.

Beskrivelse	Antall	Antall	Reserve	Reserve
	2022	2023	31.12.2022	31.12.2023
Aktive	4 513	4 613	1 216 047 389	1 295 309 929,00
Fratrødt med rettighet	2 375	2 691	282 233 357	380 029 940,00
Fratrødt uten rettighet	6 883	7 040	74 974 495	66 903 144,00
Sum aktive og oppsatte	13 771	14 344	1 573 255 241	1 742 243 013
Alderspensionister	1 919	2 043	1 128 338 701	1 290 960 324,00
AFP og tidligpensjonister	246	260	240 459 604	225 695 661,00
Ektefellepensjonister	257	269	119 194 236	135 547 258,00
Barnepensjonister	19	21	690 892	1 157 887,00
Uførepensjonister	866	883	545 872 411	621 222 969,00
Sum pensjonister	3 307	3 476	2 034 555 844	2 274 584 099
Premiereserve for folkevalgte			8 515 383	-
Totalt	17 078	17 820	3 616 326 468	4 016 827 112
Administrasjonsreserve			79 559 182	88 370 196
IBNR-avsetning			56 000 000	44 251 856
Sum premiereserve			3 751 885 650	4 149 449 164
Premiereserve økning			213 530 444	402 038 262
Samlet pensjonsgrunnlag for aktive medlemmer			1 692 838 493	1 803 641 512
Gjennomsnittlig pensjonsgrunnlag for aktive medlemmer			375 000	391 000
Gjennomsnittlig pensjonsgrunnlag for 100% aktive medlemmer			543 000	580 000

	Premiereserve mv.	Bufferfond	Premiefond
1. Inngående balanse	3 751 885 651	831 699 651	243 750 619
2. Resultatføre endringer i forsikringsforpliktelser			
2.1 Netto resultatførte avsetninger	402 038 262	-	3 616 429
2.2 Overskudd på avkastningsresultatet	-	263 476 922	20 000 000
2.3 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	(4 474 748)	-	-
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	397 563 514	263 476 922	23 616 429
3. Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser			
3.1 Overføringer mellom fond	-	-	-
3.2 Overføringer til/fra selskapet	-	-	(73 207 926)
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	-	-	(73 207 926)
4. Utgående balanse	4 149 449 165	1 095 176 573	194 159 122

Pensjonskassen har for 2023 en katastrofeassuranskontrakt med Beazley.

Egenandelen er kr. 5 000 000.

Grensen for reassurandørens erstatningsansvar er kr. 100 000 000 pr. hendelse.

Det forsikringstekniske beregningsgrunnlagets forutsetninger om dødelighet/levetid følger tariffen K2021, fastsatt av Finanstilsynet og uføretariff KFSU2015, en erfaringstariff beregnet av KLP.

Pensjonskassens beregningsgrunnlag er i samsvar med forsikringslovgivningens generelle krav og vurderes som tilstrekkelig ut fra risikoerfaringene i kommunal sektor totalt sett.

I henhold til §5-10 i årsregnskapsforskriften om Forsikringsforpliktelser omfatter pensjonskassens produkter kun en bransje og et type produkt som kollektiv pensjonsforsikring.

Note 18 - Opplysninger om virkning av endring i forutsetninger

Virkningen av endringer i forutsetninger for forsikringsteknisk beregningsgrunnlag som er brukt ved måling av forsikringsforpliktelse som har vesentlig innvirkning på finansregnskapet er:

Ved en permanent 20 prosent økning av uførehypighet vil effekten på premiereserven være en økning på 0,45%, som utgjør 18,3 millioner kroner.

Ved en permanent 10 prosent reduksjon i dødelighet vil effekten på premiereserven være en økning på 2,33%, som utgjør 92 millioner kroner.

Note 19 - Egenkapital

	Innskutt kapital	Risiko- utjevningfond	Annen opptjent kapital	SUM
Sum egenkapital pr. 01.01.2022	202 000 000	30 546 422	248 020 286	480 566 708
Innskutt egenkapital	12 000 000			12 000 000
Avkastning til/fra risikoutjevningfond		-2 431 495		-2 431 495
Resultat disponert til annen opptjent egenkapital			-34 463 547	-34 463 547
Sum egenkapital pr. 31.12.2022	214 000 000	28 114 927	213 556 739	455 671 667
Sum egenkapital pr. 01.01.2023	214 000 000	28 114 927	213 556 740	455 671 667
Innskutt egenkapital	12 000 000			12 000 000
Avkastning til/fra risikoutjevningfond		2 156 414		2 156 414
Resultat disponert til annen opptjent egenkapital			37 519 653	37 519 653
Sum egenkapital pr. 31.12.2023	226 000 000	30 271 341	251 076 393	507 347 734

Note 20 - Premiefondet

	2023	2022	2021	2020
Premiefond pr. 1.1.	243 750 620	314 723 452	319 431 871	54 992 980
Tilført rente	3 616 429	5 860 358	6 052 637	996 526
Premiefond - betalt premie	-73 207 927	-115 899 114	-67 200 000	-31 000 000
Avregning for mye innkrevet reg premie	0	20 874 479	1 136 700	40 000
Avregning for mye innkrevet ikke forsikringsbare ytelser	0	-	5 204 427	8 035
Frigjøring i forbindelse med pensjonsreform 1.1.2020			23 560 969	294 394 329
Avkastningsresultatet tilført premiefondet	20 000 000		26 536 848	-
Risikoresultat tilført premiefondet		18 191 444		-
Sum premiefond	194 159 122	243 750 620	314 723 452	319 431 870
Årets premie	477 821 302	303 947 184	352 874 386	219 189 086
Premiefondet i % av årlig premie	40,63 %	80,20 %	89,19 %	145,73 %

Stortinget har vedtatt endringer i regelverket for offentlig tjenstepensjon. Ny pensjonsordning gjelder fra 1. januar 2020. Den innebærer overgang fra bruttoordning til påslagsordning for alle aktive medlemmer født etter 1962. Samtidig påvirker nye samordningsregler alle medlemmer født etter 1953 ved at samordningsfradraget endres. Slike endringer anses som ikke forsikringsbare og medfører i dette tilfellet betydelig redusert krav til premiereserve.

Ikke alle sider ved ny offentlig tjenstepensjonsordning er ferdig forhandlet som bl.a forholdet til særaldersgrenser og AFP. Det ble i 2020 besluttet å frigjøre bruttobeløpet som ble beregnet til 294,4 Mill. kr. Det er viktig å være klar over at resultatet av fremtidige forhandlinger på områdene nevnt her høyst sannsynlig medfører krav om økning av premiereserven for å dekke inn avtalte ytelser.

Note 21 - Realiserte gevinster og tap

Postene utgjør realiserte kursgevinster og tap vedrørende salg av aksjer, obligasjoner og derivater.

Note 22 - Kapitalavkastning

	2023	2022	2021	2020	2019
Kapitalavkastning kollektivporteføljen	7,67 %	-8,19 %	4,25 %	1,76%	3,29%
Verdijustert kapitalavkastning kollektivporteføljen	7,67 %	-8,19 %	7,96 %	7,23%	10,9%
Kapitalavkastning selskapsporteføljen	7,67 %	-8,19 %	9,64 %	6,94%	11,42%

Som følge av innføring av bufferfond for offentlige pensjonskasser, er resultatført avkastning lik verdijustert avkastning fra 2022. Porteføljene er felles forvaltet.

Note 23 - Pântelân og andre utlân

	2023	2022	2021	2020
Lån til medlemmer	1 056 508	1 267 606	1 418 927	1 161 130
Andre utlân		-	-	461 923
Påløpte renteinntekter	1 589	1 311	1 525	1 763
Totalt	1 058 097	1 268 917	1 420 452	1 624 816
Spesifiserte tapsavsetninger				
Uspesifiserte tapsavsetninger				
Andel selskapsportefølje	86 345	105 229	115 024	130 618
Andel kollektivportefølje	971 752	1 163 688	1 305 428	1 494 198
Sum utlân	1 058 097	1 268 918	1 420 452	1 624 816

Note 24 - Annen kortsiktig gjeld

Andre forpliktelser gjelder for en stor del skyldig skattetrekk, arbeidsgiveravgift og feriepenger.

Note 25 - Andre fordringer

Fordringer gjelder i hovedsak premiefordringer, med oppgjør over årsskiftet.

Note 26 - Resultatanalyse/resultatfordeling

	2023	2022	2021	2020
Avkastningsresultat	285 633 336	-508 701 623	290 544 756	241 130 178
Til/fra kursreguleringsfond			213 968 361	253 960 855
Til/fra Bufferfond	-263 476 922	506 270 128		
Til/fra risikoutjevningfond	2 156 414	2 431 495		
Bokført avkastningsresultat	24 312 828	-	76 576 395	-12 830 677
Risikoresultat	-4 474 748	18 191 444	8 491 722	-4 007 554
Administrasjonsresultat	2 406 657	364 032	1 403 941	497 718
Resultat til fordeling	22 244 737	18 555 476	86 472 058	-16 340 513
Rentegarantipremie	3 813 401	3 552 553	3 208 100	3 349 700
Bruttoresultat	26 058 138	22 108 029	89 680 158	-12 990 813
Til/fra tilleggsavsetninger			39 361 015	-12 378 211
Risikoresultat dekket av erstatningsavsetning	-4 474 748			
Til/fra risikoutjevningfond	2 156 414	2 431 495		
Til premiefond	20 000 000	18 191 444	26 536 848	
Til oppreversering	-		23 560 969	
Sum disponert	17 681 666	20 622 939	89 458 832	-12 378 211
Resultat av teknisk regnskap	8 376 472	1 485 090	221 326	-612 602
Resultat av ikke teknisk regnskap	31 556 800	-38 355 942	38 425 797	25 109 037
Skattekostnad	-276 743	-24 190	-199 490	-227 861
TOTALRESULTAT	39 656 528	-36 895 042	38 447 633	24 268 574
Totalresultat overført:	2023	2022	2021	2020
Administrasjonsresultat	2 406 656	364 032	1 403 941	497 718
Rentegarantipremie	3 813 401	3 552 553	3 208 100	3 349 700
Resultat ikke teknisk regnskap	31 556 800	-38 355 942	38 425 797	25 109 037
Skattekostnad	-276 743	-24 190	-199 490	-227 861
Til/fra risikoutjevningfond	2 156 414	-2 431 495	1 219 980	-3 460 020
Ny dødlighetstariff 2021 korr. 2020, bruk av 20%EK		-	-5 610 695	
Andel avkastningsresultat				-1 000 000
Totalresultat post 20	39 656 528	-36 895 042	38 447 633	24 268 574

Penneo Dokumentnøkkel: NKEEZ-ESV8E-XCLF1-1K74Y-15ONW-CY01

Note 27 - Grunnlag for skattekostnad, endring i utsatt skatt og betalbar skatt

	2023	2022
Resultat før skattekostnader	39 931 559	-36 870 852
+ / - Tilbakeføring verdireduksjon/økning selskapsportefølje	-16 613 004	61 440 542
+ Andel skattemessige overskudd i selskap med deltakerfastsetting	1 978 736	1 374 681
+ Andre tillegg	24 612	
+ 3% inntektsføring av utbytte	54 340	50 262
- Regnskapsmessig gevinst / tap aksjer og fin.instrumenter	-8 659 311	-19 088 734
- Andel regnskapsmessig overskudd i selskap med deltakerfastsetting	-1 663 432	-1 555 415
- Andre fradrag	-1 523 313	-1 007 893
+/- Endring i midlertidige forskjeller	-123 371	1 140 279
Bruk fremførbart underskudd	-13 406 816	-5 482 870
= Grunnlag for årets skattekostnad	-	-

	2023	2022
Grunnlag for utsatt skatt / skattefordel		
Forskjeller knyttet til anleggsmidler	95 159	70 352
Pensjon over/under finansiering egen ordning	-2 029 785	-2 128 349
Fremførbart underskudd	-91 562	-13 451 768
= Grunnlag for årets utsatte skatt	-2 026 188	-15 509 765

	2023	2022
Beregnet utsatt skatt / skattefordel (-)	-506 547	-3 877 441

Utsatt skattefordel er ikke oppført som eiendel i balansen.

	2023	2022
Ligningsmessig formue:		
Ligningsverdi av eiendeler *)	5 873 385 849	5 190 068 003
- skattemessig gjeld	-5 448 088 234	-5 079 360 903
Ligningsmessig netto formue	425 297 615	110 707 100
Skattesats	0,30 %	0,25 %
Formuesskatt	1 063 244	276 768

*) Formue er foreløpige tall. Endelig formue vil foreligge før selskapets skattemelding blir levert.

Note 28 - Pensjonsforpliktelse egne ansatte

Pensjonskassens ansatte omfattes av pensjonskassens kollektive pensjonsordning på lik linje med andre medlemmer. Pensjonsordningen er en ytelsesbasert ordning i hht tariffavtale innenfor KS-området og beskrevet i SGS 2020. Fra og med 1.1.20 er det en påslagsordning for alle født etter 1963 eller senere. Ordningen tilfredstiller krav om Lov om obligatorisk tjenestepensjon (OTP). Pensjonsordningen gir etter definerte regler rett til ytelser som alderspensjon, etterlattepensjon, barnepensjon, uførepensjon og AFP.

I administrasjonskostnader inngår endringer i pensjonsforpliktelser for kassens egne ansatte i samsvar med ytelser til ansatte beregnet etter IAS 19.

	31.12.2023	31.12.2022
ØKONOMISKE FORUTSETNINGER		
Diskonteringsrente	3,70 %	3,20 %
Lønnsvekst	3,75 %	3,75 %
G-regulering	3,50 %	3,50 %
Pensjonsregulering	2,90 %	2,75 %
Forventet avkastning	3,70 %	3,20 %
Sats for arbeidsgiveravgift (aga)	14,10 %	14,10 %

	2023	2022
PENSJONSKOSTNADER INKL. AGA		
Nåverdi av årets opptjening	951 885	890 186
Administrasjonskostnad	140 517	110 908
Netto pensjonskostnad inkl. adm.kost	1 092 402	1 001 094
Aga netto pensjonskostnad inkl. adm.kost	154 029	138 037
Resultatført planendring	0	0
Resultatført pensjonskostnad inkl. aga og adm.	1 246 431	1 139 131

	31.12.2023	31.12.2022
PENSJONSFORPLIKTELSE		
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	18 620 199	16 867 934
Pensjonsmidler	16 816 665	15 002 599
Netto forpliktelse før aga	1 803 534	1 865 335
Arbeidsgiveravgift	254 298	263 012
Planendring inkl aga.	-	-
Balanseført netto forpliktelse inkl. aga	2 057 832	2 128 347

	31.12.2023	31.12.2022
MEDLEMSSTATUS		
Antall aktive	6	6
Antall oppsatte	4	4
Antall pensjonere	4	4
Gj.snittlig pensjonsgrunnlag, aktive	865 616	858 927
Gj.snittlig alder, aktive	53,10	51,90
Gj.snittlig tjenestetid, aktive	14,30	13,10
Forventet gjenstående tj.tid, aktive	9,71	10,35

Note 29 Endring av regnskapsprinsipper

Med virkning fra 01.01.2023 er årsregnskapsforskriften for pensjonsforetak endret i forhold til regnskapsføring av finansielle instrumenter. Finansielle instrumenter skal fra 01.01.2023 måles basert på reglene i IFRS 9 Finansielle instrumenter, frem til 01.01.2023 ble finansielle instrumenter regnskapsført basert på IAS 39 Finansielle instrumenter - innregning og måling.

Følgende tabell viser hvordan finansielle eiendeler var klassifisert og målt etter IAS 39 og hvordan de ble klassifisert ved overgangen til IFRS 9.

	IAS 39	31.12.2022	IFRS 9	01.01.2023
2.3.1 Rentebærende verdipapirer				
2.3.2 Utlån og fordringer	Utlån og fordringer	15 857 280	Amortisert kost	15 857 280
2.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	Virkelig verdi	22 492 186	Virkelig verdi	22 492 186
2.4.2 Rentebærende verdipapirer	Holdt til forfall	185 964 026	Virkelig verdi	185 964 026
6.3.1 Rentebærende verdipapirer				
6.3.2 Utlån og fordringer	Utlån og fordringer	173 147 469	Amortisert kost	173 147 469
6.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	Virkelig verdi	2 460 450 352	Virkelig verdi	2 460 450 352
6.4.2 Rentebærende verdipapirer	Holdt til forfall	2 058 500 321	Virkelig verdi	2 058 500 321
6.4.3 Utlån og fordringer	Utlån og fordringer	2 196 184	Virkelig verdi	2 196 184
6.4.5 Andre finansielle eiendeler	Utlån og fordringer	114 869 430	Virkelig verdi	114 869 430

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur". De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Lene Marie Aas Thorstensen

Styremedlem

Serienummer: 9578-5994-4-617197

IP: 95.34.xxx.xxx

2024-03-18 14:05:24 UTC

Erik Kvam

Styremedlem

Serienummer: 9578-5999-4-1199755

IP: 104.28.xxx.xxx

2024-03-18 14:06:37 UTC

Jarle Peder Helgason

Daglig leder

Serienummer: 9578-5999-4-1209070

IP: 77.16.xxx.xxx

2024-03-18 14:34:21 UTC

Heid Vibeke Hein Bæra

Styremedlem

Serienummer: 9578-5999-4-2059652

IP: 94.139.xxx.xxx

2024-03-18 19:53:03 UTC

Elisabeth Timland

Styremedlem

Serienummer: UN:NO-9578-5997-4-2417

IP: 159.130.xxx.xxx

2024-03-19 13:04:11 UTC

Jan Terje Olsen

Styreleder

Serienummer: 9578-5997-4-355946

IP: 31.221.xxx.xxx

2024-03-19 17:51:59 UTC

Penneo Dokumentnøkkel: NKEEZ-ESV8E-XCLF1-1K74Y-15ONW-CY01

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>**. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validator>

BDO AS
Leirvollen 21A, 3736 Skien
Løkkebakken 24, 3770 Kragere

Uavhengig revisors beretning

Til styret i Skien pensjonskasse

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet til Skien Pensjonskasse.

Årsregnskapet består av:

- Balanse per 31. desember 2023,
- Resultatregnskap 2023
- Kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2023
- Noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- Oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- Gir årsregnskapet et rettviseende bilde av pensjonskassens finansielle stilling per 31. desember 2023 og av dens resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret i samsvar med forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet. Vi er uavhengige av pensjonskassen i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Annen informasjon

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for annen informasjon. Annen informasjon består av årsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke annen informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese annen informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom annen informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i annen informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom annen informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til pensjonskassen sin evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

BDO AS

Espen Åsulfsen
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Penneo Dokumentnøkkel: 86FCG-8WIQD-51VX1-TC48K-PHFE3-2FKY6

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur". De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Espen Åsulfsen

Partner

Serienummer: UN:NO-9578-5995-4-86713

IP: 188.95.xxx.xxx

2024-03-21 07:50:45 UTC

Penneo Dokumentnøkkel: 86fQG-8WlQD-S1VX1-TQ48K-PHFE3-2FKY6

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>**. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validator>